UNIVERSITY OF ILLINOIS LIBRARY
JUL 13

SANDARA

Amerikos Lietuvių Tautinės SANDAROS Organas

Entered as Second-Class matter January 14, 1914, at the Post Office at Boston, Massachusetts, under the Act of March 3, 1879.

No. 27 Tel. South Boston 5015. South Boston, Mass., Liepos (July) 5 d. 1918 m. **Metai V.**

DEL WILSONO KALBOS IR LIEPOS 4 d ŠVENČIŲ.

Vėliau gautoji telegrama iš Washingtono, užtikrina, kad ir lietuvių atstovas dalyvavo pakviestas prez. Wilsono per jo sandarbininkus ir, tokiu budu, Lietuvai taip-gi yra pripažinta savistovi ateitis.

Telegrama skamba šitaip:

"Washington, D. C.
Liepos 1 d., 1918 m.
"Sandara"
366 Broadway,
So. Boston, Mass.

Kiekviena svetimtaučių grupa, kuri tik pasirašė po 4 d. liepos prašymu, turėjo garbę aplaikyti prezidento Wilsono užkvietimą per valstybės, karės ir laivyno sekretorius ir Geo Creel, pirmininką informacijų komiteto turėti atstovus Washingtone, D. C. ir imti dalyvumą 4 d. liepos apvaikščiojime ir buti su prezidentu Mt. Vernone, kur prezidentas patieks tos dienos adresą. J. G. Miliauskas iš Pittsburgho, pirmininkas lietuvių Tautinės Tarybos, atstovaus lietuvius. Paskelbkite ir parašykite plačiaus apie šį faktą.

Informacijos Komitetas, Lieutenantas Mastauskas, direktorius lietuvių skyriaus".

CHICAGOJE PALAIDOJO 48 HAGTNBACK - WALLACE CIRKO NARIUS.

Chicago, Ill. Birž. 26 d. Vietinėse kapinėse tapo palaidota 53 žmonės, žuvusieji laike Hagenback - Wallace cirko traukinio susidurimo su tuščiu traukiniu ties Garry, Ind. kelios dienos tam atgal. Penki palaidota atskirai, o kiti 48 cirko nariai palaidota vienoje vietoje, kuri pavadyta "Artistų Lygos pasilsys". Ten bus pastatytas tinkamas paminklas. Tarpe žuvusių vyrų vyrų ir merginų yra daug garsiausių visoje Amerikoje klaunų, šokėjų, komikų ir akrobatų.

PRAKALBOS IR KONCERTAS.

Birželio 30 d. Lietuvių salėje buvo prakalbos su koncertu, rengtos liepos 4 d. rengimosi komiteto. Kalbėtojai buvo kun. T. Žilinskas ir J. Strimaitis, "Sandaros" red. Kiek ilgesnę kalbą pasakė kun. Žilinskas,, labai puikiai nupasakodamas apie reikalą visų rėmimo liepos 4 d. Jis dainelėmis liaudies prirodė vokiečių žiaurumą ir kovos su jais reikalingumą. J. Strimaitis nekalbėjo nei 10 minučių. Jis pasakė liepos 4 d. svarbumą ir kodel reikalinga eiti ir kvietė visus tą dieną dalyvauti apvaikščiojime.

Koncertas buvo parengtas sudėtis katalikų ir tautininkų. Gerb. M. Petrauskas buvo koncertinės dalies vedėju ir dalyvavo Lietuvių Konservatorijos mokiniai išpildyme. Chorai dainavo dainas.

Tai gražus pavyzdis bendro darbo. Ar-gi negalėtų ir toliau dailės srityje dirbti ne tik katalikų ir tautininkų chorai, bet podraug ir socijalistų.

Valio, bostoniečiai!

MOTINA NUŽUDĖ 4 KUDIKIUS IR PATI BANDĖ NUSIŽUDYTI.

Leetonia, O., Birž. 25 d. — Iš didelio susikrimtimo del jos vyro finansinių nuostolių ponia Veronika Simon, 29 m. amž., palikus laiškelį perpjovė gerkles keturiems savo mažiems kudikiams ir pati bandė nusižudyti.

Vincas Aleksa jieško savo brolio Jono Aleksos, kuris gvena Amerikoje. Vincas Aleksa yra pabėgęs iš Vokietijos iš belaisvės ir dabar gyvena Roterdame, Olandijoje. Jeigu kas žinote, kur gyvena Jonas Aleksa, tai jam tuojau praneškite, kad jo brolis Roterdame ir labai vargingame padėjime yra, gyvena prie Rusijos misijos ir gauna tik 25 centus nedėliai.

Kitų laikraščių meldžiame perspausdinti, kad prigelbėjus p. V. Aleksai. Jo adresas tokis:

V. Aleksa,
Katendrehestraat No. 3
Rotterdam, Holand.

WORCESTER, MASS.
Kuopos susirinkimas.

ALT. Sandaros 16-tos kp. susirinkimas bus liepos 3 d., 1918 m. Kreipiuosi su prašymu į ALTS. 16 kp. narius ir narias, kad butinai ateitu mėt susirinkiman, kuris bus liepos 3 d., 7 val. vakare, Endicott st. svetainėje. Ateidami susirinkiman, atsiveskite naujus narius ir narias.

B. Olšauskas, rašt.

Per **Miko Corano** Agenturą, 366 Broadway, pirko:

Kazimieras Savickas, 12 d. birž. puikų trijų šeim. namą ant L st.

Vincas Jakubauskas, 20 d. birž. puikų trijų šeimynų namą, su visais įtaisymais, ant Juliette st., Dorchesteryje.

Petras Jakubėnas, 19 d. birž., trijų šeim. namą ant Mercer st. **O. L.**

PRANEŠIMAS.

"Gabijos" leidinys muzikos veikalėlių jau išėjo iš spaudos. Kurie prisidėjote prie jo išleidimo ir davėte 50 c., tie gausite 4 knygas, kurie davėte 1 dolerį, tai gausite 8 knygas.

Dar daugelis įmokėjusių pinigus lig šiol neatsiėmė jiems prigulinčių knygų, tai tie visi ateikite "Sandaros" ofisan, 366 W. Broadway, ir gausite jums prigulinčias knygas.

J. Višniauskas.

LIET. BALSO DR-JOS SUSIRINKIMAS.

Sekantis Liet. Balso d-jos susirinkimas bus liepos 11 d., t. y. vieną savaitę vėliau negu paprastai budavo, nes mat liepos 4 d. pripuola šventė. Šis susirinkimas yra pusmetinis, taigi visi nariai pribukite butinai ir atsiveskite naujų narių prirašyti. **O. Sinkevičius,** sek.

PRANEŠIMAS.

Visi, kurie turite tikietus del Onos Gubaliauskienės iš D. L. K. Vytauto d-jos, butinai turite sugrąžinti žemiau pasirašiusiam ateinantyje susirinkime liepos 7 d., 2 val. po pietų, Lietuvių Svetainėje.

J. P. Raulinaitis.

BUVO LIETUVIŲ BIZNIERIŲ IŠVAŽIAVIMAS.

Birž. 30 d. buvo lietuvių biznierių susivienijimo išvažiavimas ant p. J. Naujokaičio formos. Puiki vieta, kad ir vėsus oras buvo, visus išvažiavusius pilniausiai patenkino.

Valio biznieriai, daugiau darbuokitės. **Buvęs.**

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on July 3, as required by the act of October 6, 1917.

Karės žinios.

REIKALAUJA, KAD TURKIJA PASIAIŠKINTŲ.

Suv. Valst. valdžia pasiuntė Turkijos valdžiai reikalavimą idant ji pasiaiškintų, delko turkų kariuomenė apiplėšė Amerikos ligonbutį Tabrize, Persijoje ir išgrobė Amerikos konsulatą tenai.

Sakoma, kad šis bjaurus turkų pasielgimas gali sukelti didelį konfliktą tarpe Turkijos ir Amerikos.

BERLINAS SKELBIASI PAĖMES 191,454 BELAISVIUS ir DAUG KANUOLIŲ.

Nuo kovo 21 d. šių m. vokiečiai paėmė 191,454 belaisvius, 2,476 kanuoles ir 15,024 kulkasvaidžius, paskelbė vokiečių karės ofisas. Iš to skaičiaus 94,939 belaisviai yra anglai ir 89,099 francuzai. Kiti belaisviai yra portugalai, belgai ir amerikonai.

ITALAI PAĖMĖ 3 KALNUS.

Atkaklioje kovoje ties Asiago italai puikiai pasižymėjo. Jie nuvijo Austro-Vengrų armiją nuo trijų svarbiausių kalnų: Venecijos Alpų Val Bella, Col, Del, Bosso ir Echele.

Skaičius čia paimtų belaisvių siekia virš 2,000, paskelbė italų karės ofisas.

ANGLAI SUĖMĖ BELAISVIŲ TIES ALBERT.

Anglijos karės ofisas liepos antrą dieną paskelbė:

"Pasekmingose kariškose operacijos šiaur-rytyje nuo Albert, paėmėm virš 50 belaisvių ir devynis kulkasvaidžius. Dalis musų armijos pakrikdė priešo stovyklas į pietus nuo Morlancourt.

"Skaičius vokiečių belaisvių paimtų laike birž. mėn. siekia 1,957, jų skaičiuje 30 oficierių".

ANGLAI BOMBARDAVO VOKIETIJOS MIESTUS.

Anglų aviatoriai vėl bombardavo Vokietijos miestus, Landau, Zweibruecken ir Saarbruecken. Karthaus miestelio dirbtuvės ir Trenes stotis ir Metz Lablon gelžkelis tapo bombarduota labai pasekmingai, sako karės ofisas. Oro mušyje vienas vokiečių orlaivis tapo numuštas. Visi anglų orlaiviai, išskiriant du, sveiki sugrįžo atgal į savo vietas.

VON HERTLING VAŽIUJA Į VIENNĄ.

Vokietijos kancleris von Hertling tarpe liepos 7-tos ir 9-tos dienų lankysis Vienoje, sako Berlin Kreuz Zeitung pranešimas.

TURKAI LAIKO AMERIKONUS.

842 Amerikos piliečiai laikomi ir persekiojami turkų belaisvėje Damascus ir kituose miestuose, pasak telegramos gautos New Yorke nuo Amerikos fondo šelpimo žydų Turkijoje.

VOKIEČIŲ ŽMOGŽUDŽIAI NUSKANDINO LIGONBUČIO LAIVĄ.

Naktyje, prieš liepos 1-mą dieną, 70 mylių nuo Airijos krantų vokiečių submarina torpėdavo 11,000 tonų ligonbučio laivą "Landonery Castle", kuris buvo Kanados valdžios čarteriuotas ir tarnavo gabenimui sužeistų ir sergančių kareivių iš Anglijos į Kanadą

Tuomet laivas buvo kelyje į Angliją. Jame keliavo 258 asmenįs, jų tarpe buvo 80 Kanados medikalio korpuso narių ir 14 slaugytojų.

Sulyg paskutinių pranešimų dą tik 24 žmonės valtimis pasiekė krantą, o kitų visų likimas nežinomas kadangi vokiečiai juos torpedavo be persergėjimo.

GERARD PATARIA SIŲST SUV. VALST. ARMIJĄ RUSIJON.

Buvusis ambasadorius J. W. Gerard liepos 2 d. New Yorke pasakė, kad apart 900,000 Amerikos armijos esančios Francijoje dą reikia siųsti ir Rusijon, kad sustiprinti Rusijos frontą. Buvusis ambasadorius kalbėjo Metropolitan kliube, pasitarime su užrubežinių šalių atstovais.

Ten kaipo svečiai dalyvavo 35 talkininkų ir neutralių šalių laikraščių atstovai.

Principialis mitingo klausimas tai buvo diskusavimas kritiško Rusijos padėjimo.

Japonija visuomet sutinka pasiųsti savo armiją į karės lauką, tik tegul ant to sutinka visos talkininkų šalys, pasakė dr. Iyenaga, vienas iš albėtojų.

AMERIKOS LAIVYNAS SAUGOJA RUSIJOS PRIEPLAUKĄ.

Ginkluoti Amerikos ir Anglijos jureiviai išlipo ant Rusijos kranto ir drauge su francuzų jureiviais saugoja svarbų Rusijos portą Kola, Archangelsko gubernijoje. Jie jį saugoja nuo vokiečių užgriebimo.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on July 3. as required by the act of October 6, 1917.

Iš Amerikos.

DEBS SUAREŠTUOTAS.

Eugene V. Debs, socialistų partijos narys ir keturis kartus nominuotas į Suv. Valst. prezidentus kaipo socialistų kandidatas ir žinomas kaipo Amerikos socialistų lyderis, tapo suareštuotas Clevelande, Ohio, ir kaltinamas už peržengimą špiažo akto.

Jis tapo suareštuotas už prakalbą, kurią jis pasakė dvi savaitės tam atgal atsibuvusioje Ohio valstijos socialistų partijos konvencijoje Cantone.

Beveik tą pačią valandą kaip jis tapo suareštuotas, penkto distrikto Indianos socialistai nominavo jį kaipo savo kandidatą į Suv. Valst. kongresą.

AUDĖJŲ DARBININKŲ STREIKO STOVIS.

Pradžioje šio mėnesio audinyčių darbininkų streikas Naujoje Anglijoje yra sekantis:

Lowell, Mass. — Daugiau negu 12,000 unijų darbininkų gatavi eiti į streiką. Savininkai prašo valdžios įsimaišymo į numalšinimą streiko, kadangi ten dirbama aprėdalai del karuomenės ir laivyno.

Manchester, N. H. — Unijų darbininkų lyderiai ir savininkai turėjo konferenciją ilepos 2 d. kur tarėsi, kaip išvengti streiko, kuris paliestų 18,000 darbininkų.

Pawtucket, R. I. — Dvidešimts septynių skyrių audikai, skaičiuje apie 2000 žmonių, metė darbą ir paskelbė, kad jeigu jų reikalavimas nebus išpildytas,, streikuos 20,000 darbininkų.

Warren, R. I. — Warren dirbtuvėse paskelbė savo reikalavimus ir metė darbą 300 darbininkų-verpėjų.

Woomsocket, R. I. — Čia paskelbdami streiką metė darbą apie 2000 staklių taisytojų.

ČECHO - SLAVAI PRIPAŽINTI KAIPO TAUTA.

Francijos užsienio reikalų ministeris Stephen Pichon parašė generaliam chechų tautinės tarybos sekretoriui laišką, pripažindamas checho-slavus kaipo savystovią tautą. Laiškas skamba:

"Nuo to laiko, kaip checho-slavų tautos žmonės savanoriai stojo į francuzų armiją ir drauge su savo broliais francuzais kovojo prieš žiaurius vokiečius, Francijos valdžia randa reikalingu paskelbti jusų tautą kaipo savystovią ir ofisialiai pripažinti jusų tautinę tarybą kaipo vyriausią checho-slavų valdžią".

KLAIDOS PATAISYMAS.

Trečiame puslapyje šio "Sandaros" numerio "S." administratoriaus atsišaukime įvyko korektos klaida: sakinyje: "atsiradus geriems tėvynainiams nepaskolina Sandarai kokiam laikui", — vieton "nepaskolina", turi but "tepaskolina".

D-RAS JONAS ŠLIUPAS RAŠO APIE LIETUVA.

DR. JONAS ŠLIUPAS RAŠO APIE LIETUVĄ.

Jau pereitame "Sandaros" numeryje padavėme ištraukų iš Dr. J. Šliupo laiškų iš Europos. Čionai paduodame jų tąsą.

Apie vysk. Karevičiaus atsilankymą pas kaizerį ir kun. Olšauską.

"Dabar grįžkime prie lietuviškųjų reikalų. Žinoma, prof. Voldemaras turėjo progos ir Brastoje ir paskui Berlyne pasidarbuoti Lietuvos naudai. Jau mes čion is laikraščių žinojome, kad vysk. Karevičius nepersenai lankėsi Berlyne įdavė kokius ten prašymus valdžiai, ir kad su juomi nuolatos vaikščiojo kun. Olšauskas, kandidatas į Vilniaus vyskupus ar arkivyskupus (nėsa Lietuviai rupinasi Romoje išgauti sau arkivyskupą, kad Lietuvos hierarchija neprigulėtų nuo Lenkų hierarchijos). Dabar sužinome, kad vysk. Karevičiaus atsilankymas tai — pakštelėjimas kaizeriui į rankę. Vyskupas tikrinęs Vokiečių valdžiai, kad Lietuviai be Vokiečių pagalbos nemokėsią valdytiesi, ir kad todel reikią Lietuvoje Vokiečių vadovystės; ypačiai pirmininku civilės valdžios Lietuvoje turįs buti duotas Vokietis... Prof. Voldemaras atrodinėjo Berlyne klaidingumą tokių žygių, bet kun. Olšauskas šoko vienur-kitur užginčyti, net Vokiečių akyse. Žinoma, Vokiečiams baisiai patinka toks vyskupo prisilaižymas. Tačiaus Lietuvių Taryba (bent diduma) iki šiolei gerai laikėsi ir savo darbais iš vėžių ne perdaug iškrypo. Prof. Voldemaras, pasakodamas apie vyskupo K. ir kun. Olšausko darbus Berlyne, pasakė: "Kur kunigas politikoje pirštus prikiša, ten reikalas netarpsta!" Ir mano matymu tiesą pasakė, nėsa mes Amerikoje tatai labai prityrę esame ir bene dar toliaus pritirsime."

Apie Lietuvių Tarybos veikimą. Rezoliucijos.

"Anąsyk buvau rašęs, kad 8 d. sausio Lietuvos Taryba apskelbs Nepriklausomybę Lietuvos, ir jau išdėčiau, kodėl taip neįvyko: beje kad Vokiečiai statė sunkias sąlygas. Dabar po naujų pasisekimų, užėmus Vidžemį ir Estų šalį, ir priegtam Ukrainoje bolševikų bruzdėjimus apmalšinus, žinoma, Vokiečiai jaučiasi susidrutinę, tad ir Lietuviams, stato aršesnius reikalavimus. Dar 11 d. gr. 1917 m. Lietuvos Taryba buvo savo posėdyje priėmusi dvi sekanti rezoliuciji:

I.

"Lietuvos Taryba, namie ir užrubežyje gyvenančių Lietuvių pripažinta už vienintėlį įgaliotą atstovą Lietuvių Tautos, pasiremdama pripažintaja apsisprendimo tiesa tautų ir nutarusi Vilniuje nuo 18—23 d. rugsėjo 1917 m. laikytose Lietuvių konferencijose, apskelbia atnaujinimą nepriklausomos Lietuvių valstybės su sostapyle Vilniuje ir savo išsiskyrimą iš visų valstybinių saryšių, kokie yra buvę su kitomis tautomis".

II.

"Įsteigiant šitą valstybę ir sergstint savus interesus santaikos derybose Lietuvos Taryba prašo apgynimo ir pagalbos Vokiečių valstybės. O atsižiurėdama į gyvastinius Lietuvos interesus, kurie reikalauja veikaus sutvarkymo patenkančių ir ankštų prietikių prie Vokiečių valstybės, Lietuvos Taryba stoja už amžiną, tvirtą sąjungą Lietuvių Valstybės su Vokiečių Valstybe, kuri sąjunga turėtų išreikta tapti ypatingai militarėje, kelių susinešimo konvencijoje, muito ir mintos (pinigų) bendrijoje".

Aiškus dalykas, kad Lietuvos Taryba buvo prisižadėjusi sutarti tokias "konvencijas" su Vokietija ne be spaudimo iš Vokiečių pusės. Bet kada atėjo 8 d. sausio, tai tik 4 Tarybos nariai tepasirašė, ir Nepriklausomybės apšaukimas tapo atidėtas ant toliaus".

Lietuvos Tarybos reikalavimas iš Vokiečių pripažinimo nepriklausomybės.

"Dabar vokiečių apetitai padidėjo po žinomų naujų laimėjimų rytuose. Be to, kas jau antroje rezoliucijoje minėta, Vokiečiai įkalba, buk Lietuviai save atstovauti užrubežyje nemokėsią, ir todėl reikalinga esą, kad Lietuvą atstovautų svetur Vokietijos konsulaturos. Negana nei to. Sulyg troškimo vyskupo Karevičiaus, į pirmininkus provizorinės civilės valdžios Lietuvoje peršamas yra grovas Keiserling, kurs nepoilgam tapsiąs paskirtas Lietuvos generalgubernatorium. (Keiserlingas buvo paskirtas Lietuvos gen.-gub. ir šiomis dienomis atsistatydino, pranešdamas, kad pasitraukė iš tos vietos del jam neaiškių pareigų, kurias jis turi atlikti. **"Sandaros" Red.).**

Tas viskas privertė Lietuvius subrusti ir išleisti Nepriklausomybės apskelbimą 16 d. vasario, 1918 m., kuris ir panaikina pirmykštes sutartis su Vokiečiais. Tą paskelbimą paimu iš "Vossische Zeitung", 18-tą d. vasario, 1918 m., ir jį esmiu padavęs Chicagos Tribunos korespondentui p. O'Donnell'iui Bennett'ui; tai jau rasi busite jį skaitę, jis štai koks:

"Lietuvos Taryba savo posėdyje 16 d. vasario, 1918 m. vienbalsiai nutarė kreiptiesi su šituo raštu prie vyriausybės Rusijos, Vokietijos ir kitų valstybių.

"Lietuvos Taryba kaipo vienintėlė atstovybė Lietuvių Tautos, remdamasi pripažinta apsisprendimo tiesa tautų ir nutarimu Vilniuje 18—23 d. rugsėjo, 1917 m. laikytos Lietuvių konant demokratinio pagrindo budavotos **nepriklausomos Lietuvių valstybės** su sostapyle Vilniuje ir savo atsiskyrimą nuo visų valstybinių saryšių, kokie yra buvę su kitomis tautomis.

"Podraug Lietuvos Taryba pareiškia, kad pamatus šitos valstybės ir josios prietikius prie kitų valstybių turės galutinai nuspręsti sušauktasis kaip greit galima **Įsteigamasai Susirinkimas,** išrinktas visų gyventojų demokratiniu pagrindu.

"Lietuvos Taryba, tatai pranešdama Ciesoriškai Vokietijos valdžiai, prašo pripažinti nepriklausomąją Lietuvių valstybę."

Pasekmės pareikalavimo Neprigulmybės.

"Šitas pareišikams tapo plačiai spausdintas Austrijoje, Ukraina gi jau pagarsino savo pripažinmą, o Vokietijoje spėjovos "Vossische Zeitung" paskelbti, kaip valdžia uždraudė, lygiai kaip konfiskavo ir "Lietuvos Aido" numerį su tuomi paskelbimu; mat, Vokiečiai pamatė, kad Lietuviai senesnių suderybų nebenori. Tai dabar Vokiečiai vėl niurko Lietuvius Vilniuje, nebeišleidžia Tarybos nariams išvažiuoti (kaip tai pirmiaus darė), ir manė, kad svietas to viso negaus išgirsti. Čiongi mes tuos dalykus įgyję tuojau ir Švedų presoje paskelbėme ir aš padaviau žinias Anglijon ir Susiv. Valstybėms Amerikoje".

(Tąsa ant pusl. 7-to).

SANDAROS PROGRAMAS IR ĮSTATAI.

(Pabaiga).

(c) Jisai priima nuo kuopų mokesčius ir į savo knygas intraukęs, persiunčia Centro Iždininkui;

(d) Pabaigoje metų, jisai išduoda seimui pranešimą, kuriame turi buti aiškiai suvesta suma: kiek organizacija turi gerai stovinčių ir suspenduotų narių, kiek per metus inėjo ir išėjo iš Sandaros iždo pinigų, kiek pasilieka ateinantiems metams organizacijos iždė turto pinigais ir kitokiais daiktais;

(e) Pas jį buna sudėta visa Sandaros literatura;

(f) Jisai priima užsakymus ir išsiuntinėja reikalaujamus raštus;

(g) Baigdamas tarnystę sutaiso seimui apyskaitą, kuri turi parodyti: kiek literaturos priėmė užimdamas tarnystę, kiek naujų raštų pas jį pribuvo per metų laiką, kiek išparduota ir kitaip jo išleista raštų, kiek suimta už raštus pinigų, kiek raštų pasilieka ant rankų ateinantiems metams.

5. **Iždininkas.** Visokie pinigai, inplaukę į organizacijos Centralį Iždą, turi pareiti per Iždo Sekretorių į Iždininką, kuris kiekvieną inplaukimą pas save į tam tikrą knygą intraukia ir visą organizacijos turtą laiko saugioje vietoje.

(a) Kiekvieną išmokėjimą Centralis Iždininkas turi atlikti tiktai gavęs apyskaitą (bilą) su parašais Prezidento ir Iždo Sekretoriaus.

(b) Metiniame organizacijos seime Centr. Iždininkas priduoda apyskaitą apie abelnąjį iždo stovį.

(c) Centralis Iždininkas, pirmiaus negu užima savo vietą po seimui, turi užsistatyti kauciją. Kaucijos didumą nusprendžia Centro Valdyba.

6. **Programos Komisija.** Jos užduotis yra sekančios:

(a) rinkti medžiagą programos priedams, pataisymams, paplatinimams ir pakeitimams, — sekant laikraštiją ir kitų demokratijai artimiausias partijas bei Lietuvos ir lietuvių gyvenimo besiplėtojimą;

(b) suimti visus kuopų ir pavienių veikėjų įnešimus prieš kiekvieną Sandaros seimą ir iš tų sustatyti busiančio seimo darbų programą;

(c) suimti iš kuopų ir pavienių nurodymus, kas yra Sandaros konstitucijoje nenuoseklu, neaišku, neužtektinu, etc. ir iš to perstatyti seimui savo sumanymus, kas reiktų pataisyti.

7. **Teisme Komisija.** Dvi svarbiausias funkcijas ši komisija turi atlikti:

(a) sutaisyti trečiųjų teismus sutaikymui nesutikimų tarpe Sandaros veikėjų, kurie del šito norėtų į šią komisiją kreipties;

(b) atlikti arba patarti, kaip reikia atlikti legališkus reikalus su valstijos įstatymų reikalavimais. Delto visuomet butų geistina, idant ši komisija butų nuskiriama iš juristų.

8. **Kontrolės Komisija.** Kontrolės Komisijos priedermė yra metams besibaigiant ir seimui besiartinant peržiurėti Iždo Sekretoriaus ir Iždininko finansų knygas, bei priduoti seimui aiškią Sandaros turto apyskaitą. Svarbiame atsitikime ši komsija yra galėje bile kuriuo laiku ir bile kurio viršuj paminėtų viršininkų knygas paimti ir, peržiurėjus inteikti Prezidento raštinėn raportą.

9. **Apšvietos Komisija.** Jos srityje yra visas patiekimas ir išleidimas Sandaros politiškai-kulturiškų raštų. Tan ineina ir šie dalykai: sutaisymas referatų, paskaitų, etc. Delei visokių toje srityje lėšų, Apšvietos Komisija visuomet tariasi su Visa Centro Valdyba, pirmiausiai paduodama Prezidentui įnešimą.

SKYRIUS IX.

Narių Pareigos.

1. Kiekvienas A. L. T. Sandaros narys privalo skaityti oficialį Sandaros leidžiamą organą ir sekti savo organizacijos reikalus, taipgi lygiai sekti ir abelnus lietuvių visuomenės reikalus.

2. Kiekvienas A.L. T. Sandaros narys privalo pilnai žinoti organizacijos programą bei konstituciją, ir buti pilnai pasišventęs auklėjimui lietuvių demokratijos.

3. Kiekvienas narys privalo sąžiningai pildyti visus programos bei konstitucijos reikalavimus; taipgi ir visus savo kuopos nutarimus; jei tie nesipriešina Sandaros programai ir konstitucijai bei seimų ir Centro valdybos nutarimams.

4. Nei vienas A. L. T. Sandaros narys negali sykiu buti nariu kokios kitos politiškos lietuvių organizacijos, kurios programas nesutinka su A. L. T. S. programu, nei darbuoties kitų lietuvių partijų reikalams.

5. Nei vienas narys negali veikti priešingai ALTS. programui ir konstitucijai.

6. Kiekvienas narys privalo gerbti ALTS. organizaciją, savo kuopą ir kiekvieną savo narį-draugą.

Pasarga: — prasikaltęs narys prieš ALTS. programą bei konstituciją yra pavedamas tam tikrai, išrinktai iš 3-jų narių, kuri jo akivaizdoje jo prasižengimą ištardo ir praneša sekančiam kuopos susirinkimui. Tardymo laiku tokis narys gali turėti sau vieną patarėją, kurį patsai iš kuopos narių pasirenka. Jei prasižengimas darodyta, tai tokis narys buna baudžiamas atėmimu balso per kelis susirinkimus, ar iš kuopos išbraukime. (N. B. Tokis narys turi teisę paduoti apeliaciją: pirmiaus kuopos valdybai; jei tuomi nebuna užganėdintas, gali kreipties į Centralę Teismo Komisiją).

SKYRIUS X.

Narių Teisės.

1. Kiekvienas A. L. T. Sandaros narys užsimokėjęs visas mokestis ir gerai stovįs organizacijoje, naudojasi visomis organizacijos nario teisėmis.

2. Gauna veltui ALT. Sandaros leidžiamą laikraštį - organą.

3. Jeigu šeimynoje keli asmenįs priguli prie A. L. T. Sandaros ir vienas iš jų gauna ALT. Sandaros organą, tad kitiems leistina pasirinkti kitą lietuvių laikraštį, kuris sutinka su ALT. Sandaros principais ir skleidžia tuos pačius demokratijos idealus ir neišeina iš tautininkų - demokratų srovės rybų.

Pasarga. Šeimyna skaitosi: tėvas, motina ir vaikai gyvenanti prie tėvų.

4. Nariai imanti kitus laikraščius vietoje A. L. T. Sandaros leidžiamo organo, butinai turi buti užsimokėję visus mokesčius iš kalno mažiausiai bent už 3 mėnesius.

5. Kiekvienas narys turi sprendžiamąjį balsą kuopos susirinkimuose, Centro bei Kuopos viršininkų rinkimuose, ir visuose svarbesnių organizacijos reikalų tarimuose, kurie leidžiama visuotinam balsavmui nuspręsti.

6. Kiekvienas narys turi gauti mokesčių knygelę, kaipo paliudijimą savo narystės ALT. Sandaroje.

SKYRIUS XI.

Mokesčiai.

1. Kiekvienas A. L. T. Sandaros narys moka po 25 centus kas mėnesis, mėnesinių duoklių, už ką jisai gauna A. L. T. Sandaros leidžiamą organą arba kitą laikraštį, sulig taisyklių sk. X, paragraf. 3 ir 4.

2. Mėnesinių narių duoklių 20 c. siunčiasi Centran organo palaikymui, įdėjinių raštų leidimui, apšvietos tikslams ir abelnų organizacijos reikalų vedimui, o 5 c. lieka kuopos iždė, vietiniems kuopoms reikalams bei agitacijai.

3. A. L. T. Sandaros narių mėnesinės mokestįs turi buti vedamos atskirai kiekvieno nario Centro knygyne, idant butų galima žinoti kiek kuris narys yra mokėjęs.

4. Nariai neužsimokėję už 3 mėnesiu nustoja teises gauti A. L. T. Sandaros organą.

5. Neužsimokėjęs narys per 3 mėnesius, netenka susirinkimuose balso, o nemokėjęs per 1 metus tampa iš kuopos išbrauktas.

SKYRIUS XII.

A. L. T. S. Apskričiai.

1. A. L. T. Sandaros kuopos pasekmingesniam veikimui gali jungtis į apskričius. Delei aprupinimo savo reikalų, prisitaikant prie vietos sąlygų, apskričiai daro savo atstovų suvažiavimus.

2. Apskričiai tvarkosi autonomiškai, vienok jų veikimas turi buti A. L. T. Sandaros įstatų abelnosios taktikos ribose.

3. Kuomet apskričių suvažiavimai būtų šaukiami su aiškiu tikslu kenkti A. L. T. Sandarai ir agituoti prieš ją, tai Centro Valdyba per organą apgarsina, kad toksai apskritis ar kuopa yra pavedami Teismo Komisijai ir organe nebus duota vetos jų nutarimams, iki Teismo Komisija apgarsins galutiną nuosprendį.

4. Apskričių suvažiavimų nutarimai talpinami A. L. T. Sandaros organe.

5. Apskričių valdybos visi nariai turi vieną patariamąjį balsą centro valdyboje.

KUOPŲ VIDUTVARKĖ.

SKYRIUS XIII.

A. L. T. S. kuopų abelnos pareigos.

1. Kuopa rupinasi musų viešaja politika ir vietos lietuvių reikalais, todel ir privalo žengti prie paėmimo vietos lietuvių gyvenimo į savo rankas.

2. Savo reikalų aprupinimui geistina, idant kuopos laikytų mažiausiai kas mėnesį kartą susirinkimus, kuriuose, apart kitų dalykų, turėtų buti apkalbama įvairųs lietuvių platesnės politikos kaip teoretiški, taip ir praktiški klausimai.

3. Reikaluose liaudies švietimo geistina butų, idant kiekviena kuopa duotų vietos publikai kiek galint daugiau paskaitų iš mokslo, hygienos, pramonės šakų, ir šiaip dalykų, palytinčių praktiškojo gyvenimo klausimus. Paskaitos buna systematiškai prirengiamos ir kuopoms teikiamos iš A. L. T. S. Centro. Apart to, geistina butų, idant kuopos rengtų kuodažniau koncertų, teatrų ar vakarų, pramogų bei vasaros laiku išvažiavimų.

4. Ant vietos tarpe lietuvių geistina butų, idant kuopos steigtų suaugusiems vakarines mokyklas anglų kalbos, aritmetikos ir kitų dalykų pamokinimui, gi vaikams — lietuvių kalbos kursus, organizuotų jų chorus, draugijėles ir tt.

SKYRIUS XIV.

ALTS. kuopų sąstatas.

1. Sulyg musų organizacijos pamatinių įstatymų, kuopa gali susitverti iš penkių ar daugiau susitarusių narių. Pačiame susitvėrimo susirinkime turi buti išrinkta vieniems metams kuopos Pildomas Komitetas iš pirmininko, vice-pirmininko, susinešimų sekretoriaus, iždo sekretoriaus ir iždininko.

(a) pirmiausiu naujos kuopos dalyku yra — užrašyti pirmąjį įsteigiamąjį protokolą, butinai pažymint kuopos įsteigimo dieną ir vietą bei įstojusių narių skaičių.

(b) naujos kuopos nariai sumoka už bėgantį mėnesį po 10 centų iš kurių po 5 centus pasiunčiama į centralį iždą, o po 5 centus palieka kuopos iždė.

(c) naujos kuopos narių surašą ir sudėtas mokestis, kuopos iždo sekretorius pasiunčia centro iždo sekretoriui - administratoriui,

(d) tokį-pat narių surašą susinešimų sekretorius pasiunčia centro susinešimų sekretoriui, reikalaudamas nuo Sandaros prezidento, kad butų kuopa Sandaroje užregistruota, paskirta jai numeris ir prisiųsta čarteris bei reikalingas skaičius konstitucijų ir programų.

Pasarga. — Idant gauti čarteris reikalinga į centralį iždą užmokėti pirmutines narių mokestis.

(e) kiekvieną susirinkimą įstojusių narių vardai ir jų mokestįs turi buti veikiai pasiunčiama centro iždo sekretoriui-administratoriui.

(f) kuopų mokestįs ir kiti visokie pinigai turi buti siunčiami į centrą šiokia tvarka: čekis ar Money Orderis išrašoma centro iždininko vardu, o tas pačiunčiama centro iždo sekretoriui-administratoriui.

2. Kiekviena kuopa, greta Pildomojo Komiteto, privalo turėti išrinktus nepaskirtam laikui sekančius komisionierius:

(a) kuopos organizatorių,

(b) literaturos agentą,

(c) kuopos knygių,

(d) diskusijų bei debatų vedėją,

(e) nuolatinį kuopos korespondentą.

Pasarga. Be viršuj išvardintų komisionierių, kuopa turi išrinkusi sau nuolatines, ar išrenka tik reikalui prisiėjus, tam tikras komisijas.

3. Jokių algų nei atlyginimų Pildomasis Komitetas negali sau patsai pasiskirti, išimant tą, ką kuopa savo susirinkimuose nutaria.

SKYRIUS XV.

Kuopų susirinkimai.

1. Kiekviena kuopa laiko savo organizatyvius susirinkimus sykį į mėnesį, tokią dieną ir vietą, kaip didžiuma kuopos nutaria.

2. Susirinkimų posėdinė tvarka yra sekanti:

(a) Pirmininkas atidaro susirinkimą;

(b) susinešimų sekretorius perskaito pereito susirinkimo protokolą;

(c) priėmimas naujų narių;

(d) mokėjimas duoklių;

(e) skaitymas laiškų ir centro pranešimų.

(f) įvairių komisijų raportai;

(g) neužbaigti reikalai visos organizacijos reikaluose;

(i) nauji įnešimai kuopos reikaluose;

(j) susirinkimo uždarymas.

3. Be organizatyvių mėnesinių susirinkimų, kuopos privalo laikyti mažiausiai bent sykį į mėnesį politiškus susirinkimus, kuriuose turi buti laikoma diskusijos apie lietuvių ir šios šalies bei kitų šalių bėgančius politiškus reikalus. Šitokioms diskusijoms tėma galima imti iš laikraščių.

SKYRIUS XVI.

Pildomojo Komiteto pareigos.

1. **Pirmininkas.** — Kuopos pirmininkas yra kuopos antspaudos globėju ir pirmutinis kuopos balsas visuose susirinkimuose. Jisai pridaboja Sandaros programą ir konstitciją, todel jo vieton visuomet renkama gerai apsipažinusį žmogų su organizacijos programu ir konstitucija. Pirmininkas privalo beveik iš atminties tatai žinoti. Jis pridaboja, kad visi reguliariški susirinkimai atsibutų į nutartą laiką bei, rekalui iškilus, su kitais Pild. Komiteto nariais pasitaręs, sušaukia nepaprastus kuopos susirinkimus. Jisai atidaro ir uždaro kiekvieną susirinkimą. Susirinkimuose jisai pirmsėdžiauja ir veda visą tvarką. Jo pareiga yra prižiurėti, idant butų išpildyta visi kuopos nutarimai susirinkimas nuo susirinkimo. Be jo parašo negali buti išmokėta jokios piniginės apyskaitos.

2. **Vice-pirmininkas.** — Jo pareigos yra — pavaduoti pirmininką, kuomet tasai negali kur savo pareigų atlikti. Taipgi visose kuopos komisijose jisai turi pirmininkauti.

3. **Susinešimų sekretorius.** — Jisai visuose kuopos susirinkimuose turi sėdėti savo vietoje ir užrašyti susirinkimų protokolus į tam tikrai patiektą protokolų knygą. Jisai veda visą pirmininko raštinę: pirmininkui įsakius, jisai parašo visokius raštiškus dalykus ir per pirmininką siunčia toliau palei Pild. Komit. narius. Visoki kuopos reikaluose susirašinėjimai į Centrą turi per jo raštinę pereitį. Jisai atlieka korespondenciją ir su kitomis kuopomis, reikalui iškilus.

4. **Iždo Sekretorius.** — Visi kuopos pinigai turi pereiti per jo rankas ir turi buti perduodami iždininkui. Jisai veda savo knygas, kuriose intraukia kiekvieną kuopos inplaukimą ir išleidimą. Du sykiu per metus: per pusmetinį susirinkimą apie Liepos 1-mą d. ir per metinį susirinkimą apie Sausio 1-mą d. jisai išduoda susirinkimui pilnutėlę apyskaitą apie kuopos iždą.

5. **Iždininkas.** — Jisai užlaiko kuopos iždą ir saugiai jį daboja. Kiekvieną inplaukimą ir išmokėjimą jisai intraukia į savo knygas. Jokių išmokėjimų kuopos reikaluose jisai negali daryti be nutarimo Pildomojo Komiteto ir be parašų Pirmininko. Jokių kvitų negali išmokėti, jei jos yra be pirmininko parašo ir kuopos antspaudos. Pusmetiniame ir metiniame susirinkime jisai išduoda susirinkimui pilnutėlę iždo apyskatą.

SKYRIUS XVII.

Komisionierių Pareigos.

1. **Kuopos organizatorius.** — Jo pareiga yra organizacijos didinimas ir stiprinimas. Jisai privalo buti populiarišku savo apylinkės žmogumi ir visur-kur pributi. Jo dalykas yra visur kalbėti apie prakilnius lietuvių demokratijos idealus, aiškinti Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros tikslus ir programą; kalbinti kiekvieną lietuvį ar lietuvaitę savo kuopon prisidėti, nurodinėti susirinkimų vietą ir laiką. Galvoti apie laiką, kaip paranku butų surengti savo apygardoje dažnas prakalbas ir susirašinėti su kalbėtojais. Tečiaus visus savo darbus vesti pasitariant su Pildomuoju Komitetu, ypač gi jo darbai turi eiti po artima priežiura Pirmininko. Jokių iškaščių organizacijos reikaluose jisai negali iš kuopos iždo daryt, pirmiaus negavęs pritarimo nuo Pildomojo Komiteto. Kiekviename kuopos susirinkime jisai turi buti prisirengęs ką-nors naujo kuopai patarti, kaip organizaciją padidinus.

2. **Literaturos Agentas.** — Jisai yra atsidavęs platinimui po visuomenę demokratinių raštų, kuriuos visuomet ima nuo savo kuopos knygiaus. Jo pareiga yra pributi visur į lietuvių susirinkimus ir kur tik galima, turėti su savim literaturos ir ją pardavinėti. Jisai taipgi, demokratinės idėjos vedamas, privalo garsinti ir užrašinėti demokratinius laikraščius.

Pasarga. — Narys budamas kuopos literaturos agentu negali organiacijos vardu platinti laikraščių, kurie yra aiškiai priešingi lietuvių demokratijos idealams. Tame reikale jisai visuomet turi pasitarti su kuopos Pildomuoju Komitetu.

3. **Kuopos knygius.** — Pas jį buna sudėta visa kuopos literatura. Jisai laikas nuo laiko turi pasirinkti iš ALTS. raštų katalogo tam tikrų raštų ir juos kuopos vardu parsitraukti, su žinia savo kuopos iždo sekretoriaus. Visus pinigus, suimtus už literaturą taipgi perduoti į kuopos iždą per iždo sekretorių.

4. **Diskusijų bei debatų vedėjas.**— Kiekviena, o ypač skaitlinga ir politiškai veikli kuopa, jokiu budu negali be šito komisionieriaus apsieiti. Jisai turi buti mažiau-daugiau apsipažinęs su parliamentarėmis taisyklėmis, palei kurių visuomet

duoda patarimus, kaip vesti įvairius kuopos susirinkimus. Svarbiausia gi jo užduotimi yra —priruošti planą kiekvienam mėnesiniam politiškam susirinkimui, kuriame buna paskirta koki-nors tema diskusijoms ant svarbaus bėgančio lietuvių politiško klausimo. Jisai paskiria iš kuopos du veiklesniu draugu bei jiems po vieną pagelbininką, kurie paima pozitivę ir negativę pusę kiekvieno klausimo ir apie tą veda debatus. Jisai pirmininkauja tokiuose debatuose, o kuopos korespondentas jam sekretoriauja ir apie debatų pasekmes praneša spaudai.

5. **Nuolatinis kuopos korespondentas.** — Pasekmingesnei agitacijai po visuomenę už Sandaros demokratinius idealus, kiekviena kuopa butinai privalo turėti savo nuolatinį korespondentą, kuris yra, pilnoje to žodžio prasmėje, publicistikos agentas. Jam yra pavesta dvi vyriausio užduotis:

(a) kiekviename kuopos organizativiame susirinkime jisai turi prie stalo sau paskirtą vietą greta prie susinešimų sekretoriaus ir užsižymi kiekvieną svarbesnį kuopos nutarimą bei suima kuopos rezoliucijas, apie ką paskui informuoja A. L. T. Sandaros organą ir kitus laikraščius vidurinės srovės, bei apskritai lietuvių spaudą;

(b) kiekviename kuopos politiškame bei diskusijų susirinkime jisai buna susirinkimo sekretorium ir apie kiekvieno susirinkimo buvusią tvarką į tam tikrą knygą veda užrašus, iš kurių pasekmes veikiai perduoda lietuvių, — o jei reikia ir svetimai spaudai.

Pasarga. — Krasos ir kitokius iškaščius jam turi kuopa atlyginti.

SKYRIUS XVIII.
Kuopos susirinkimo tvarka.

1. **Parliamentarės taisyklės.** — Visi kuopų susirinkimai privalo buti vedami pagal Roberts'o parlamentarių taisyklių, su naujausiais pataisymais, nenueinančiais nuo demokratijos pradų, kuriuose didžiumos balsas yra vadovaujančiu.

2. **Quorum.** — Kuopos susirinkimas ir visi nutarimai yra tiesoti, jeigu žinomoje vietoje ir žinomu laiku susirinkime dalyvauja viena ketvirta dalis kuopos narių. Jeigu buna sušauktas neparastas susirinkimas, tuomet reikalaujasi trečdalio kuopos narių.

3. **Sveriančioji didžiuma.** — Kiekvieno paprasto susirinkimo paprastieji nutarimai reikalauja didžiumos viršijančios mažiausiai vienu balsu. Bunant dviejų pusių balsų lygumai, posėdžio pirmsėdis panaudoja savo balsą ir klausimą nusveria į didžiumą.

4. **Balsavimai.** — Rinkimuose Centro ir kuopos viršininkų butinai vartojamas slaptas, betarpinis balsavimas, varstant korteles. (Bepartinis balsavimas — reiškia niekas negali, susirinkime neėsantis, pavesti savo balsą kam kitam atnešti). Paprastuose klausimuose galima vartoti viešas balsavimas rankų pakėlimu.

Pasarga. — Labai svarbiuose atsitikimuose, kuomet negalima prieiti prie pageidaujamo teisingo balsų rezultato nei viešu nei slaptu balsavimu, yra vartojamas "Australiškas Balsavimas", kurį norint pervesti, reikia prezidentui turėti surašą vardų visų esančių posėdyje ir, balsuojan, yra iššaukiama kiekvienas vardu, prie ko šisai atsiliepdamas atsako: "Už", ar "prieš".

5. **Įnešimai.** — Įnešimus gali paduoti kiekvienas susirinkime dalyvaujantis narys sekančia tvarka: 1) pasiprašo nuo pirmininko balso teisės;

2) tą gavęs, sako: "Aš įnešu, kad...." (čionai pasako, ką nori įnešti) ir paskui kalba už savo įnešimą. Niekas negali duoti įnešimo, negavęs nuo pirmsėdžio sau balso.

Pasarga I. — Niekuomet negalima pirma ką nors ilgai kalbėti ir potam duoti savo įnešimą.

Pasarga II. — Niekuomet negalima duoti naujo įnešimo, pakol yra ant stalo nenutartas ar neatmestas kokis kitas įnešimas.

Pasarga III. — Naujas įnešimas visuomet turi buti nors vienu balsu paremtas ir tik tada jis tampa į stalą priimtas ir apkalbėjimui pavestas.

Pasarga IV. — Prie įnešimo galima duoti pataisymas. Tuomet apkalbėjus įnešimą ir pataisymą, leidžiama balsuoti už pataisymą.

Pasarga V.—Svarbesnius ir platesnius organizacijos reikalus paliečiantįs klausimai reikia paduoti pavidale trumpesnių ar ilgesnių rezoliucijų, kurias veikėjai privalo iš anksto paruošti, kad negaišinus susirinkimui laiko.

A.L.T. Sandaros Reikalai.

Pranešimas A.L.T.S. Kp.

:0:

Pereitos ALTS. Seimas nutarė, kad Centro Valdyba butų renkama visuotinu narių balsavimu. Tai vienas iš puikiausių darbų, kuriuos atliko Sandara. Sandariečiai, kaipo nariai politiškos organizacijos yra prasilavinę ir lengvai gali orientuotis organizacijiniuose klausimuose. Pereitas Seimas tą permatė ir įvedė naują tvarką — buten, kad visi svarbųs klausimai butų leidžiami visuotinam narių nubalsavimui. Rinkimas C. V. yra vienas iš svarbiausių klausimų ir nariai privalo atkreipti į tą daugiau atydos. Nuo C. V. didžiumoj priklauso visas organizacijos judėjimas, taigi ir įkunijimas Jusų pačių idėjų. Tokioj jaunoj organizacijoj kaip Sandara net vienas C. V. narys gali trukdyti visą organizatyvį judėjimą. Tat jei seimas pavedė Jusų rankosna Sandaros ateitį, tai Jusų pereiga daboti, kad Sandaros užbriežti tikslai, t. y., **lietuvystė** ir **demokratybė** butų vykdomi gyveniman. Todel rinkit viršininkus ne draugus, ką nekurie daro, bet tinkamas atlikimui pavesto darbo ypatas, tik tuomet jusų pageidavimai galės išsipildyti.

Į susirinkimus, kada bus nominuojama C. V. viršininkai kuopų valdybos privalo sukviesti kaip galint daugiau narių, lai kiekvienas prisideda prie valdymo organizacijos.

R. Adžgauskas, ALTS. Sus. sekr.

VISŲ SANDARIEČIŲ DOMAI.

Šiame numeryje baigiasi spausdinti projektas musų konstitucijos. Šį projektą, kaip matėte pereitame numeryje, yra parengus musų Centro Valdyba. Nors buvo valdyba įgaliota pereito Seimo atspausdinti brošiurėlėje, bet ji, kaip praneša gerb. pirmininkas S. E. Vitaitis, matydama, kad prie naujų sąlygų organizacijoj reikalinga bus šis-tas iškeisti iš pat pamatų, sekančiame seime, neiman ant savęs atsakomybės ir nespausdina atskiroje brošiurėlėje. Atpenč, C. V. nutarė perleisti šį projektą per organą ir paduoti nariams apsvarstyti. Gi kuopų nutarimų rezultatus siųsti įstatų komisijai, kad ji parengtų medegą iš kuopų tarimų del įstatymų ir priduotų seimui apsvarstyti.

Taip-gi įstatymų komisija turi priduoti seimui ir satą sutvarkytą projektą įstatymų su visomis rekomendacijomis.

Tat šiuomi įstatų komisija atsikreipia į gerb. sandariečius, o ypač kuopas, kad tuojau visi pradėtų svarstyti paduotąjį konstitucijos projektą ir savo padarytas pastabas arba pataisymus prisiųsti Istatymų Komisijai: **J. Strimaitis, 769 E. Broadway, So. Boston, Mass.**

Istatymų Komisija priminės pataisas prie konstitucijos tik ligi **spalio 15 d.** Per tą laiką visi sandariečiai privalote, kas turite pataisų padaryti, atsiųst.

Su tikra pagarba
Istatų Komisija:
J. Strimaitis,
K. Jurgeliunas,
Z. Jankauskas.

ATSIŠAUKIMAS Į A. L. T. SANDAROS NARIUS.

Jau prasidėjo trečias mėnuo, kaip "Sandara" lanko sandariečių namus, ir man, bunant administartoriu, teko išgirsti įvairių nuomonių nuo nariu: vieni gyrė, kiti peikė, treti varo kokią tai agitaciją prieš nepatinkamas jiems ypatas. Reiškia daugiau pas mus pasirodė gincų, o ne tikro darbo. Neabejoju, kad sveika kritika visuomet yra reikalinga, ir koks bus veikimas, o vis dažnai įvyksta klaidos ir tik laiku galėsime jąs atitaisyti. Bet dabar nariai privalo stoti visi prie darbo, jeigu jiems rupi ALT. Sandara ir jos organas.

Pirmiausia visų narių prašau atkreipti domą į tai kad mums reikia pasistengti kuogreičiausia užmokėti skolas. Juk žinot visi gerai, kad "Sandara" buvo nupirkta be pinigų ir reikia dabar išmokėti. Šiame mėnesyje turim užmokėti tris šimtus dolerių be jokių atidėliojimų. Taigi, prašau visus narius atkreipti savo domą į tai ir pasistengti aukų sudėti organo išpirkimui, nes kitaip galime įpulti į didelį nesmagumą.

Visos kuopos privalote šaukti tuojau susirinkimus ir apkalbėti padėjimą musų organo; taipgi privalote užsimokėti mėnesines mokestis, ir nepamirškite paaukauti po keletą dolerių; atsiradus geriems tėvynainiams nepaskolina Sandarai kokiam laikui. Tokis mano prašymas prie Jųs.

Priegtam susirinimuose išrinkite komisijas, literaturos platinimui. Jie (platintojai) galėtų parsitraukti knygų, užrašinėti mųs laikraštį "Sandarą" ir iškolektuoti prenumeratą nuo senų skaitytojų, nurodžius musų administracijai.

K. Jurgeliunas, adm.

ORGANO PALAIKYMUI.

Pastaruoju laiku organo palaikymui mažiau teatplaukė. Duosnieji jau atidavė savo pirmą donę, kiti net po du kartu davė, bet kiti nei kiek nedavė, kiti net trukdė duosnumui. Kad butų tai darę socijalistai ar klerikalai, tai butų galima sakyti, kad tai jie svetimi ir nori kenkti organizuotis (ką jie dažnai daro), vienok kuomet savoje partijoje randasi toki ir panašųs gaivalai, tai jau nežinai kuo juos pavadinti. O tokių žmonių gana dar randasi.

Nežiurint į visas kliutis šią savaitę visgi atplaukė šiek-tiek aukų. Aukavo:

V. K. Račkauskas $10.00.
Baltojo Karaliaus vyriausis Krivių Krivaitis $10.00
Pr. Bagužis (kareivis) $10.00.

K. J. Semaška atsiuntė paramą ir tokį laišką parašė:

"Gerbiamieji: —

Tobulas užmanymas prakilniai idėjai visuomet sunkiai vystosi — ilgai trunka pakol kudikį išaugina į vyrą, ilgai trunka ir mintis prigydyti, dar ypač nauejsnes ir gal tobulesnes.

Musų Sandaros idėja ir "Sandaros" išpirkimas sunkiai ir labai sunkiai kįla. Daug nerašysiu. Su kitu laišku aš savo penkinę ($5.00) prisiunčiu ir gal mano draugai sandariečiai - tautininkai pridės po tiek, tai ir nupirksime dalį preso, mašiną, ar kitką.

Čion randate $3.00, kuriuos paskirstoma šitaip:

Ponas **Petras Butkus** aukavo nupirkimui "Sandaros" $1.00, p. **J. Braknis**, fotografistas, atnaujino "Sandarą" ir davė $1.00: adresas: 577 Hudson ave., Rochester, N. Y. Mano $1.00 "Sandarai", bet meldžiu pajieškojimą mano brolio įdėti.

Su pagarba,
K. J. Semaška,
Rochester, N. Y."

Dr. J. Šliupas, kuris lankės si čionai šiomis dienomis, apsimokėjo narystės mokestis ir davė $5.00. Ir dr. J. Šliupas pažadėjo savo kuodidžiausią paramą, kaip medžiaginę, taip moralę.

Turinte paramą iš didelės dalies šviesunijos, ypač darbštesnėsės, ima viltis, kad "Sandara" bus galima palaikyti ir partija suorganizuoti. Vienok mes ragintume sandariečius dabar ateiti pagelbon, kuomet tik pradžia darbo ir begalo sunki.

DEL KAI-KURIŲ MŲS TAKTIKOS.

Yra pasakose parašyta ir keleiviai po Mažąją Aziją, ar Afriką tvirtina, kad užpultas kupranugaris nesigina, bet bliauja ir krinta. Žmonių gyvenime yra kartais panašaus, o ypač veikime. Toji žymė dažniausia pasižymi jau pas nusenusias partijas, arba veikėjus. Tai labai neikusi taktika.

Štai kad ir dalykas pas mus pačius.

Yra tuli nepatenkinti kai-kuriais žmonėmis musų partijoje (ALT. Sandaroje) ir tie žmonės ar tai savo darbštumu ar tinkamumu užėmė partijoje vadovavaujančias vietas. Tuli iš mųs, jau senesni veikėjai (ne visi to amžiaus) labai nepatenkinti, kam ne jusiškis, o kitokios biskį pakraipos ir kodėl jis jųjų neklauso. Užpultasis (aš skaitau užpultaisiais jaunesniuosius veikėjus) pradeda gintis ir tuojaus organizuoja energingai partiją, išdirba savo apielinkėje sau darbo dirvą ir pritarėjų įgyja visose kolonijose ir jau drąsiais atsispiria prieš užpuolusius. Tuomet šie, kad pereitį į ofensyvą (dirbti daugiau partijoje), tai susitraukia ir pradeda verkšlianti:

"Viskas griuvą, nėra ko dirbti, nes jie viską ardo". Ir kad nubausti jaunesniuosius sąvąją pusę sustiprinant, tai jie niekur pirštų neprideda ir sako: "Na, pažiurėsime, o ką jųs padarysite?" Ir sau sėdi be darbo.

Ir šita taktika ne vien pas lietuvius, bet visur ir visose tautose, pas taip vadinamus sentautininkus arba, geriau pasakius, pas senesniųjų kartų žmones, kokios partijos jie nei butų.

Bet ko verta tokia taktika? Ar-gi tokia taktika verta palaikyti? Ar-gi tokia taktika galima ką laimėti?

Į visus šituos klausimus gali buti tik vienas atsakymas, kad tokia taktika nieko neverta, kad tokia taktika neverta palaikyti ir kad tokia taktika nieko negalima laimėti.

Ir štai pas mus pačius. N. Anglija, kurios nemyli brooklyniečiai, daug darbštesnė ir tik vienas N. Angl. Apskritys dabar turi bemaž pusę Sandariečių. Jie, tiesa, kalba, bet jie ir pralaimėjus dirba. Juk nereikia didesnio užkirtimo Nauj. Anglijos sandariečiams, kaip kad pernykščio seimo nuskyrimas į New Yorką, kur iš eilios keletas seimų pagretai yra buvę. Juk denuncijacijos jos veikėjų, kritikos kone keliuose laikraščiuose kartu vis tai, rodos, turėtų atgrasinti nuo darbo. Bet ne, jie nenusigąsta ir po kiekvieno pralaimėjimo dirba, kad darbu laimėti. Jie didina narių, tveria apskričius, rengia maršrutus ir tp. Ir laimėti užtarnautą vadovavimą nėra pažeminimu, bet tik ten pažeminimas, kas nori laimėti dykai lyg tradicijomis vadovaujantės. Šiandien tradicijomis vadovautis negalima, bet reikia tverti vis naujas tradicijas, tinkančias gyvenimui. Dabar turi demokratinės tradicijos užviešpatauti ant uzurpatiškų ir nusenusių aristokratinių - konservatyvių.

Prisiminta demokratija. Ir musų žmonės jąją labai gerbia ir jos trokšta įsigalėjimo. Bet senosios įgimtos tradicijos dar ne visus paleidžia. Štai vėla prisiminsime savo reikalus.

"Sandaros" redaktoriaus klausimas nemažai svarbus organiaczijoje. Išrišti jį yra gana sunkų. C. Valdyba kuri šiandien gana vienpusiška, norėtų savąjį įstatyti. Eina gincai. Gincams, rodos, užbaigti butų reikalas, kad sandariečiai patįs spręstų apie redaktorių. Tam reikalui yra referendumas įvestas. Ir butų gana demokratinga. Vienok C. V. nenori leisti referendumui. Ji net nenori duoti nei Apšvietos Komisijai, kuri turi teisę skirti redaktorių (o ne Centro Valdyba), taip-gi neduodama, nes mat jeigu jie gali kitaip dalyką išrišti, negu norėtųsi keturiems C. V. nariams. Ir eina gincai.

Iš to galima suprasti kokio budo kovos imamasi. Čia reikia pripažinti, jau ne demokratingumas apsireiškia, bet priešingai, užsispyrimas nesutinkąs su demokratija.

Ir ar tokia taktika gera.? Ar tai tas yra laimėjimu, kuomet kas pajiega arba lai kine savo didžiuma įgyjama. Visai nėra laimėjimo, bet pralaimas. Esant demokratu ir reikėtų dalykas demokratingu budu išrišti ir skaitytis su narių didžiuma. To rodos mokinama yra visų mųs demokratų, bet ne visų pildoma: skaitomasi su didžiuma jų naudai nulemiančia, bet su ja nesiskaitoma, kuome kįla abejojimas.

Mes sandariečiai meskime tą nusenusią taktiką į šoną, o imkimės naujosios: stokime visi prie darbo ir savo pusę palaikykime suorganizuojant didžiumą sau šalininkų organiacizjoje.

Pasakiau organizacijoje. Dar šiandien skaitoma organizacijos didžiumos nuomonės išreiškėju suvažiavimas, Šitas skaitymas nevisuomet teisingas, ypač tuomet, kada kokios nors apielinkės veikėjai sudaro suvažiavimą, o iš kitų nėra atstovų. Taipgi mųs naujoji taktika mokina, kad užgrobti visas vietas organizacijoje ir-gi nereiškia laimėjimo, bet kad ir mažumai reikia taipgi suteikti jos reprezentacijai vietų C. Valdybose. Pereitas TMD. seimas parodė tik godulystę ir neapsiskaitymą, o tas atsilieps ant visos organizacijos. Tai tik organizacijos ardytojai tokios taktikos laikosi, bet ne žmonės protingi.

Reikia visados veikėjui žinoti, kad blogi darbai išeis viršun vėliau ir viską suardys, o geri darbai, ir širdingi laimėsi. Tiesa, reikia nuo veikėjo daug pastovumo, ištvermės, ir tas ne veikėjas, pilnoje to žodžio prasmėje, kuris tų privalybių neturi.

Viktoras.

Iš Kuopų Gyvenimo.

BALTIMORE, MD.

Sandariečių neveikiumas.

Kada žmonės rengiasi prie kokio nors darbo iš valios, be užsikarščiavimo, su dideliu aprokavimu, kaip tą darbą pradėti dirbti ir kaip ilgai jį reikės dirbti. Ir po tokių aprokavimų jeigu stoja į darbą, tai jau buna gerai prisirengę ir permato, kaip ilgai jiems reikės laukti vaisių. Ir tas darbas tada su pasišventimu atliekamas, ir neša vaisių ir garbę. Bet kitaip yra su tokiais žmonėmis, kurie pradeda kokį nors darbą be apgalvojimo, tik su užsikarš-

(Seka ant 5-to pusl.).

"SANDARA"

Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros oragnas.

Metams kainuoja (Amerikoje) $2.00
" " (Užsieniuose) $2.50
Pavienis numeris 4c.
Agentams duodama už platinimą rabatas.

"THE LEAGUE"

The organ of the Lithuanian National League of America.
Yearly Subscribtion:

In the United States $2.00
Six months $1.09
To Foreign Countries $2.50
Kreipiantės rašykite:

"Sandara"

366 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Atsiunčiamieji Redakcijai rankraščiai turi buti su autoriaus parašu ir antrašu. Rankraščius Redakcija taiso ir trumpina sulig savo nuožiuros. Netinkantieji spaudai smulkesnieji raštai (korespondecijos, eilės ir t. p.) naikinami ir autoriams negrąžinami.

DEL LIEPOS 4 D.

Jau ketverge sukanka lygiai 142 metai, kaip Amerikos kolonistai apreiškė, kad jų šalis liuosa nuo svetimų globos ir tveria savo valstybę. Ir tie žmonės buvo tiek savo dvasioje tvirti ir galingi, kad jie išlaikė savo užreiškimą ir sutvērē vieną didžiausiųjų demokratinių valstybių. 1776 metų 4 d. liepos pirmas Nepriguimybės aktas buvo išduotas ir užtai šioje šalyje kasmetas Liepos 4 d. švenčiama paminėjimui savos šalies išsiliuosavimui.

Šiemet liepos 4 d. iškilmės bus nepaprastomis iškilmėmis. Ir tai nedelto, kad ši šalis karėje yra, bet delto, kad ji budama karėje kovoja už liuosybę kitų pavergtų tautų ir už demokratiją. Ir Suv. Valstijoms, nešant tokius prakilnius obalsius kovos laukan, pavergtosios Europos tautos-tautelės joms išreiškė sąjausmą, ir užsitikējimą. Ir štai dabar ateita tos demokratingiausios pasaulyje šalies 142-metinės sukaktuvės, metu kovos del pavergtų šalių Neprigulmybių, tai visos tos pavergtosios šalelės ir dalyvauja savo užtarējos sukaktuvēse ir padeda šiai šaliai jas apvaikščioti, įpindamos savo skaidrias vēluvas prie žvaigždētos ir dryžuotosios vēluvos, ir šios sukaktuvės gēdulių metu todēl tampa palinksminančios, padrąsinančios ir viltis kovojančiai tautai pakeliančios, kada ji mato, kad su ja ja stovi ir tos pavergtosios tautelės, kurias užtarauja ir už kurių paliuosavimą kovoja.

Ir reikia tikētis, kad šioji diena tai bus diena, kada visos prispaustosios tautos sudarę kooperaciją bendrą, jieškos dar energingiau savųjų laisvių ir Suv. Valstijos jas rems.

Ir reikia tikētis, kad ir Lietuvos vardas tą dieną suskambės per visą Ameriką taip plačiai, kaip lig šiol dar neskambējo.

Lietuviuose užsidegs didesnis Neprigulmingos Lietuvos troškimas, matant, kad neprigulmybės jieško visos tautos-tautelės ir kaip iškilmiai ir karštai švenčia neprigulminga tauta savo ne prigulmybės šventę.

Ir tegul, pasakys lietuvis, vasario 16 d. buva tokia šventē lietuviams, kaip liepos 4 d. amerikonams!

Ir todel lietuviai-ės mes stokime iškilmiai švęsti liepos 4 d., kaipo dieną pastojimo neprigulminga Suv. Valstijos, ją pagerbdami už to prakilnaus siekinio atsiekimą, pagerbdami jos veikējus kovoje už neprigulmybę ir kartu pagerbdami jos tuos augštus tikslus, del kurių kovoja šiandien ir linkēkime atsiekti juos kuopilniausiai.

Tegul gyvuoja demokratingoji šalis, kuri del mųs daugelio buvo globēja sunkiais mums metais ir kuri šiandien mažų tautų prakilnius siekinius supratus už juos stoja kovon!

Tegul gyvuoja demokratybē!

SANTARA.

Ponas St. Vitaitis, pirmininkas Sandaros, kreipēsi į mane prašydamas pranešti sandariečiams apie naujai susitvērusią Lietuvių partiją Demokratinēs Tautos laisvēs Santara", kuri leido Rusijoje organą laikraštį, vardu: "Santara", dabar Bolševikų valdžios uždraustą.

Manydamas, jog kuoartimiau sis susipažinimas Lietuvos partijų viena su kita gali tik išeiti naudai lietuvių visuomenei, maloniai sutinku suteikti tulas žinias apie Santarą, kokios negalējo tilpti jos laikraštyje.

Principai, padēti pamatan šios Partijos yra gana aiškiai ir smulkiai išguldyti ir išnagrinēti partijos organe "Santaroje" lygiai, kaip ir visas tos partijos programas, todēl jeigu Amerikos lietuvių **Sandaros** nariai panorētų plačiau susipažinti su **Santaros** idealais, lengvai gali atsiekti, paēmę visas tas žinias iš laikraščio "Santara".

Nuo senai Lietuvoje buvo jaučiama, jog vidurinių pažiurų visuomenēje yra skirtumai kaip politikos, socialiuose klausimuose, taip lygiai ir veikimo bude.

Politikinēs aplinkybēs senojo režimo Rusijoje nedavē laisvai kristalizuoti lietuvių inteligentijos mintims.

Iškilus karei ir apsvarsčius, jog Lietuvos likimas priklausys nuo pačių lietuvių, paaiškējo reikalas vieno politikinio upo žmonēms spiestis į burius, kad lengviau ir arčiau susipratus tvērimui geresnēs tautai ateities.

Karē aiškiai parodē žmonēms netikumą senojo režimo Rusijoje ir jog valstijinē tvarka senais pamatais nebeužsilaikys ir reiks tverti valstija naujais pamatais, atsakančiais dabartiniam laikui.

Turint omenyje svarbumą pergyvenamojo laiko, Maskvos lietuviai pažangesnio upo, susitelkę su Maskvos jaunimu, kurį sumanytojai stengēsi pritraukti prie tveriančiojo darbo, apsvarstę politikinį lietuvių padējimą, išdirbo visą skeletą jos busimosios politikinēs vienatos, kaip jų išmintis ir prityrimas gyvenimo leido, ir, pasikvietę vienminčius iš Petrogrado, dar prieš revoliuciją, sudarē partiją augščiau minētu vardu.

Kadangi partija turējo omenyje vien Lietuvos, ne kokio luomo arba savo narių labą, tad jie nesistengē verbuoti į partiją kuodaugiausia narių, kaip tai kitų partijų daroma, bet iš pat pradžių partija stengēsi per organą, savo lēšomis leidžiamą, pirmiausia supažindinti Lietuvos visuomenę su tikslais partijų ir principais savo programo. Pritaikant, sulig aplinkybių ir įkuninant gyvenime kam galima lengviau atspēti lietuvių visuomenēs troškimai ir gyvieji Lietuvos reikalai ji manē tuomi pritrauks daugiau pasekējų ir simpatizuojančių. Todēl pačioj pradžioj buvo priimami partijon vien žmonēs geriau žinomi ir savo pažvalgomis labiau artimi partijos idealams.

Apart to, jų buvo manyta, jog remiant savo partijos veikimą vien visos tautos gerbuviui, jie išvengs visokių nesusipratimų, kame tai atsiranda, kada partija turi savo tiksle tos ar kitos klesos reikalus.

Prisilaikant savo veikime tokios taktikos, partija, rodos, neapsiriko, tą liudija greitas jos augimas ir žymi jos rolē revoliucijos metu Rusijoje.

Tą galima matyti kad ir iš to, jog juristas S. Šilingas, vienas tverejų tos partijos, buvo išrinktas pirmininku Lietuvių Tarybos Petrograde, sudarytos iš šešių partijų.

Pakol Rusijoje nepastojo bolševikų režimas, Santara visur stovējo pirmoje veikimo eilēje.

Butų naivu manyti, jog Santara nedarē klaidų savo veikime; kas jų nedaro? Bet jeigu ir buvo kada- nors klaidingi žingsniai, bet tai buvo daryti ščyrai, įsitikrininant, jog toks ar kitoks veikimo budas buvo reikalingas tautos labui.

Demokratinēs tautos laisvēs Santaros šios taisyklēs:

1) Partijos organai —tai visuotini susivažiavimai ir komitetai Centro ir vietų.

2) Vietos komitetus renka vietos visuotini susirinkimai, o Centro Komitetą renka partijos visuotinis susivažiavimas slaptu balsavimu, vieniems metams, nu statę pirma komitetui narių skaičių.

3) Visuotinį partijos susivažiavimą sušaukia Centro Komitetas, vietos-gi susirinkimus — vietos komitetas, nemažiaus vieno karto metuose.

4) Visuotini partijos susivažiavimai duoda partijai vardą, patikrina programą, sprendžia programos, organizacijos ir taktikos klausimus, išrenka Centro Komitetą, užtvirtina sąmatą ir apyskaitą ir taria visokius kitus klausimus, kuriuos Centro Komitetas arba per jį pasiulo.

5) Visuotinas partijos susivažiavimas susidaro iš: a) Centro Komiteto narių, b) vietos komitetų delegatų, e) Asmenų Centro Komiteto pakviestų ir d) asmenų, paties susivažiavimo įsileistų.

6) Kiek kurs vietos komitetas gali atsiųsti delegatų visuotinan susivažiaviman, nurodo C. Komitetas; bet asmenų, C. Komiteto pakviestų, gali buti ne daugiau 10-ta dalis visų kviečiamųjų susivažiaviman.

7) Centro Komitetas veda visą partijos ukį, skelbia partijos nusprendimus, leidžia spaudinius, žiuri kasą ir stato sąmatą ir apyskaitą.

8) Komitetai patįs tvarkosi.

9) Vietos komitetus priima partijon C. Komitetas.

Iš šių taisyklių gal pasirodyti tuli dalykai neaiškųs, kaip va: įsileidimas susivažiavimuosna pašalinių žmonių. Tai reiškia, ne pašaliniai žmonēs, bet vienminčiai, t. y. tokie asmens, kurie dēl savo padējimo negali oficialiai prigulēt prie partijos, bet jie ištikrųjų yra remējais.

Iš taisyklių matoma, jog C. Komitetui duota didelē galē; tai iššaukta tuomi, kad išvengus žmonių, kurie galētų kenkti partijai.

Apart to, partija turi bendrovę vardu "Santara".

Bendrovēs tikslas: leisti knygas, žurnalus, laikraščius, apskritai — litografijos ir tipografijos leidinius, taip-pat verstis įvairių - įvairiausiais dalykais. žmonēs įmokēję bendrovēn nemažiau kaip 25 rb. yra bendrovēs dalininkais.

Kiekvienas indēlis moka 25 rublius. Tikraisiais nariais gali buti priimami vienu balsu nutarus visuotiname tikrųjų narių susivažiavime visi tie žmonēs, kurie turēs nemažiau kaip 40 indēlių; tas turi vieną balsą dalininkų susivažiavime.

Smulkesnes žinias apie bendrovēs įstatus galima rasti "Santaroje" No. 33,1917 m.

T. Naruševičius.

Nuo "Sand." Redakcijos. Artymiausiam supažindinimui sandariečių su Santara mes įdēsime greitoje ateityje keletą pamatinių klausimų gvildenančių stripsnių iš "Santaros".

Del Krašto Atstatymo.

Tose Lietuvos vietose, kame frontas ilgai laikēsi, karo ugnis beveik visa nušlavē. Trobēsiai, negyvasai ukio invetntorius, tvoros, sodnai, žodžiu, visas ukių kapitalas tokiose vietose suliepsnojo. Gyvąjį gi inventorių: arklius, galvijus ir tt. kovojančios pusēs karo reikalams surekvizavo. Dalis, žinoma, jo liko, bet vertē jo menka. Patys ukininkai, ištikti nelaimēs, turējo arba varu apleisti gyvenamas vietas, arba aplinkybēms verčiant. Dalis jų išsidangino į svetimą Rusiją, dalis paliko Lietuvoje, pasitraukusi iš kaimų į šalį, smarkiems mušiams beeinant. Šie pastarieji ukininkai, pavojui praslinkus, grįžo atgal ir ant nedegulių pradējo vēl gyventi, šiaip taip verstis, darbą dirbti: trobēsius statyti, žemę dirbinēti ir tt. Ukininkai vertēsi tiek, kiek leido jų sumanumas, lēšų ir darbo išgalēs. Ukininkai dirbo kiekvienas atskirai ir taip, kaip jiems rodēsi tinkamiau. Pagalbos jiems bei bendros sistemos, bendro vadovavimo organo, ukius atstatant, nebuvo. Nei per galētojai, nei pakrikusi ir karo išblaškyta inteligentija, palengvinti ukininkų naštą negalējo, Dabar, kada Lietuvos likimas šiek tiek aiškesnis ir kada iš Rusijos grįšta pabēgēliai tremtiniai, sunaikintųjų ukių atstatymo klausimas virsta dienos klausimu. Kyla butinas tam tikros organizacijos reikalas, kuri šiuo klausimu užsiimtų ir varytų darbą sistemingai tam tikru planu.

Apie karo sunaikintų ukių atstatymo reikšmę žemēs ukio šalyje čia neminēsiu, nes apie žemēs ukio svarbą valstybēs gyvenime apskritai, jau buvo "Liet. Aide" pasakyta.

Musų ukis pastaruoju laiku prieš karą žymiai žengē pirmyn. Ukio laikraščiai, ukio draugijos bei kuopelēs ir šiek tiek žemēs tvarkomosios komisijos žadino ukininkus naujomis idējomis. Ir štai keliolikai metų praslinkus, kaimų skaičius žymiai sumažējo. Ukininkai suprato vienkiemių privalumus ir sodžiai išsidalino. Bet tamsesniuose Lietuvos kampeliuose, ypačiai tuose, kuriuose tuščias kaimiečių lenkinimas nesiliovē, ukininkai, be lenkų kalbos, nieko negavo ir ukio kultura ten žymiai atsilikusi. Ten kaimas liko beveik neliestas.

Reikia pastebēti, jog kai kuriose ir tokiose vietose, kame ukio kultura, palyginti, aukštai pakilusi ir kame ukininkai vienkiemių naudą supranta, ir ten, vis delto kaimai išliko. Tai galima paaiškinti šit kuo. Kiekvieno ukininko sodybos — daržai, sodnai — neša daug naudos ir jas kiekvienas brangina. Šalia to nemažam ukininkų skaičiui yra apysenēs trobos, gerai įtaisytos tvoros ir tt. Tai vis turtas, kuris naujoje vietoje sunku greitu laiku įsitaisyti. Sakysim, apysenēs trobos vietoje gali dar ilgai stovēti, bet, parvežęs jas į kitą naują vietą, jau nebesulipytum, nes subyrētų, ir ukininkas gautų naujas statytis ir naujų išlaidų turēti. Taigi matome, kad ukininkus kaime laiko ir prie senųjų vietų pervežti negalima. Karo sunaikintuose kaimuose tos visos kliutys atkrinta. Trobēsiai, tvoros, sodai nudeginti, šuliniai išversti ir tt. Norint atitaisyti visa tai, kas buvo prieš karą, reikalinga padēti vienodai lēšų ir darbo, nežiurint, ar tai senose sodybose, ar naujose bus daroma. Taigi, tokiems ukininkams nēra tikslo naujint kaimai, ir jų vienintēlis tikras reikalas keltis vienkiemiais.

Kaip matēme, del karo nukentējusiems ukininkams tegali buti vien tik naudos keltis vienkiemiais. Tad viskas pereina dabar nuo krašto valdžios bei tam tikrų krašto įstaigų. Jei suspēs suinteresuotosics šiuo klausimu įstaigos bei valdžia apsidirbti, pajēgs ukininkams ištiesti laiku pagalbos ranką — naujai atstatytų ukių žemēs kultura vystysis ne surugusiame kaime, bet vienkiemiuose. Nesuspēs tai padaryti, — ukiai bus atnaujinti ant nedegulių ir ukininkai ilgą laiką vargs kaimuose, nes visa susiruošus, ilgai nenorēs keltis į naujas vietas. Todel neatidēliojant reikia darbas organizuoti. **Reikia ištirti sunaikintų ukių padējimas vietose,** reikia skatinti nesusipratusieji ukininkai keltis vienkiemiais, reikia stengtis, jei kitokio išējimo nēra, senose vietose siulyti laikiniai trobēsiai statytis ir tt.

Tai darant, iš vienos pusēs, **reikalingas kaimuose tam tikras matininkų skaičius,** iš kitos pusēs, reikalinga, kad butų galima laiku atlikti dalymo darbas.

Teikiant ukininkams pagalbos, reikia štai kas neužmiršti. Jau prieš karą ukininkai, kaip įmanydami, stengēsi sveikesnius, patogesnius ir pigesnius trobēsius statytis, bet turēdami apie tai maža žinių, tuo reikalu kreipdavos į geriau nusimanančius inteligentus ir agronomus. Tai užmiršti negalima. Trobēsiai juk statomi ne vieniems metams, bet žmogaus pastatyti amžiui. Geri trobēsiai, tinkamo didumo, tinkamai pastatyti, duoda progos ir skatiko sutaupyti, sveikai gyventi, gerus, sveikus gyvulius laikyti ir tt. Šiuo reikalu tam tikra organizacija privalo pasiųsti į reikiamas vietas žmonių, **išmanančių, kaip reikia ukio trovēsiai statyti. Toliaus,** nevienìems juk metams perkamas ir negyvasai inventorius. Juo jis bus ukiui tinkamesnis, juo ukio kultura galēs eiti smarkiau, tuo ukininkui pelno ir valstybei pajamų bus daugiau. Nevieniems metams daromas laukų sutvarkymas, vaismainio sutaisymas ir tt. Taigi, šiais dalykais privalo rupintis taip pat tam tikra **organizacija.**

Baigdamas priminsiu ir apie lēšas. Dalis ukininkų sugrįžusių iš Rusijos įLietuvą, neturēs iš ko gyventi pradēti. Jiems bus reikalingas tuč-tuojau pigus kreditas, arba net tam tikros pašalpos kaip pinigais, gyvuliais, sēkla ir tt. Taigi, **reikalingas sutvarkyti kreditas. Darbas** prieš mus atsakomas ir didelis. Gyvenimas nestovi. Tai pasirupinkime, kad krašto gerovē nenukentētų. **Agr. P. Varakojis.**

("Liet. Aidas").

LIETUVIŲ VYR. TARYBA RUSIJOJE.

Lietuvių Visuomenei.

I.

Lietuvių Vyriausiosios Tarybos Rusijoje iždo skyrius praneša, kad vasario 25 d. padaryta krata pas Iždo Skyriaus Reikalų Vedēją L. Daukšą ir paimti aukuotojų ir užsidētų mokesčių tautos reikalams sąrašai, todēl paskelbimas, kas kiek įmokējo pinigų į Tarybos iždą bus šiek tiek pavēlintas. Taipgi Iždo Skyrius praneša Vietos Taryboms, kuopoms, rinkliavos komitetams ir atskiriems žmonēms, kad nenustotų rinkti užsidētus mokesnius ir aukas siųstų ar bent praneštų Tarybos iždui, kame ir kiek surikta. Visais reikalais kiek surinkta. Visais reikalais kreiptis senuoju adresu: Vonež, Malaja Dvorianskaja, 21.

L. V. T. R. Iždo Skyrius.

"Vasario 27-25 d., 1918 m. Vyriausios Tarybos Kanceliarijoje Lietuvių spaustuvēje ir pas Tarybos narius, E. Draugelį, J. Jablonskį, kun. J. Jasenskį ir M. Šleževičių ir iždo skyriaus vedēją L. Daukšą buvo padarytos kratos. Paimti visi Vyriausios Tarybos dokumentai, protokolai, aukotojų sąrašai. Pranešimų N2-jam parengta medžiaga, antspaudai, klišēs ir tt. Kratos buvo padarytos **Voronež** Vojenno - Administrativnyj Otdiel orderiais.

Dēl tos priežasties laiku negali išeiti ir pasivēlins Pranešimų N. 2 ir kiek sus'trukdē dienos reikalų atlkimas.

Lietuvių Vyr. Taryba Rusijoje praneša, kad ir toliau visais reikalais kreiptis tuo pačiu adresu: Voronežas, Malaja Dvorianskaja, 21.

II.

Lietuvių Vyriausioji Taryba Rusijoje

Beto, kas pasakyta Lietuvių Vyriausiosios Tarybos Rusijoje pranešime iš š. m., vasario 26 dienos, mes žemiau pasirašiusieji Lietuvių V. Tarybos Rusijoje nariai laikome savo pareiga dar štai ką pranešti.

1) Voronežo Vojenno - administrativnyj otdielo orderiais areštuota Lietuvių V. Tarybos nariai 26 d., vakare, vice-pirmininkas **Mykolas Šleževičius ir kun. Julijonas Jasenskis; vasario** 27 d., vice-pirmininkas **Martynas Yčas** ir kandidatas gydytojas **Elisiejus Draugelis;** vasario 28 d., — kandidatai gimnazijos mokytojas **Zigmas Žemaitis** ir "Saulēs" kursų vedējas **Juozas Vokietaitis;** kovo 1 d. — . **kun. Pranas Penkauskis.** Tuo pat metu dar suareštuota **Liudas Daukša** ir atsitiktinai prie arešto buvo dailininkas **Adomas Varnas.**

II. Dēl minētųjų atsitikimų turime pasakyti:

1) Lietuvių Vyriausios Tarybos Rusijoje darbas sustabdytas, kol didesnē dalis jos narių nebus paleista iš kalējimo.

2) Kad neišeitų nesusipratimų, visus asmens liudijimus su M. Šleževičiaus ir L. Noreikos parašais laikyti netikrais, nes minētųjų liudijimų blankai nebe Tarybos žinioje.

3) Aukų ir šiaip pinigų Lietuvių Vyriausios Tarybos adresu tuo tarpu prašome nesiųsti.

Kovo 9 dieną, 1918 m.

J. Bakdonas,
Kn. E. Paukštē,
Vyt. Petrulis,
R. Skipitis.

Vakar pas Liet. Vyr. Tarybos Rusijoje narius darē kratas ir atiminējo visus dokumentus Tarybos.

Kratą darē pagal orderio "vojenno - administratyvnago otdiela g. Voroneža" su parašu sekretoriaus lietuvių socialistų liaudininkų partijos nario **Plepio.** Kratē keli kareiviai ir trįs lietuviai gimnazistai: Vilkaviškio gimnazijos **Valaitis** ir **Griškelis** ir **Yčo** vyrų gimnaz. **Bendoravičius.**

Paklausus telelonu, kada bus grąžinti tarybos dokumentai, Plepys atsakē, kad paēmę dokumentus greitu laiku ir juos visus "pečem" (iškepsime). Gimnazistai, kur dalyvavo kratoje, sakē, kad buvęs įsakymas iš Petrapilio iš lietuvių komisaria-

to padaryti pas Tarybos narius kratą. Visi popieriai busią išsiųsti į Petrapilį.

Nuo Tarybos narių paimtas parašas, kad neišvažiuos iš Voronežo. Taryba darbuojasi toliaus.

L. Daukša.

Voronežas, 29—IV—18.

Kratos ir areštai Lietuvių Vyr. Taryboj Rusijoje.

Antradienio vakare (26—13-II) vėl įsibrovė ginkluota pajiega Lietuvių Vyr. Taryb. Rusijoj raštinėn (kun.-dek. J. Jasenskio butan). Tuo metu raštinėj buvo L. V. T. R. Vice-pirmininkas **Mykolas Šleževičius,** L. V. T. R. narys kun. - dek. **J. Jasenskis** ir žinomasai mus dailininkas, **Adomas Varnas.** Visi trįs suareštuoti be nurodymo priežasties bei kokio kaltinimo.

Tą pat vakarą, kiek anksčiau, apie 7 val., įsibriovė ginkluota pajiega L. V. T. R. iždo syriaus vedėjo Liudo Daukšos butan. Šeimininkas buvo teatre. Kareiviai laukė iki pargrįštant L. Daukšą namo. Po to tapo jis suareštuotas.

Krata buvo padaryta ir pas gyd. E. Draugelį L. V. T. kandidatą. Nieko ypatingo nerado.

Šiandien (27—14) paaiškėjo vieta, kur randasi suareštuotieji tarybos nariai ir kiti. Tai vadinamieji Organiacizjų Namai (buv. gubernaoriaus).

Areštuotieji jau išbuvo visą naktį ir štai dieną bjauriame pasiaurusyje, prirukytame, prispjaudytame ir prišniaukštame.

Ten pat buvo apie porą desėtkų kitų suareštuotų: kareivių ir šiaip žmonių. Dauguma jie slankiojo po gana platų pusiaurusį. Nei lovų, nei šiaudų, nei kur atsigulti. Vienas kitas stalas, vienas kitas suolas.

Šiandien Voroneže švenčiame **"Laisvės** sukaktuvių revoliucijos metines". L. V. Tar. Rusijoj, iškėlusioji taip plačiai Lietuvos laisvės obalsį ir lietuviai, kurie ją palaiko ir-gi gali švęst: prasideda jų Golgotos kelias.

Bet, tikimės, tuo brangesnė bus jiems Nepriklausomos Lietuvos Idėja.

Rusų Lietuvių žandarų darbai.

1918 m. vasario mėn. 27—25 dienos naktį buvo padaryta krata pas L. V. Tarybos narius ir šiaip lietuvių inteligentus. Kratą darė kareiviai ir trįs mokiniai, revoliucinės valdžios įgalioti — **Step. Bendoravičius, P. Valaitis ir Griškelis.** Buvo atimtas L. V. Tarybos antspaudas, raštai ir protokoli.

(Daugiau bus).

Gyvybės Apsireiškimas.

Fizika mums sako, kad pasaulis susideda iš nesunaikinamos medžiagos. Tie-gi pat šaltiniai mums priparodo, kad toji medžiaga veikia santarvėje amžinos spėkos, Kas toliaus — mes nieko nežinome ir abejojame, begu kada galėsime ką-nors sužinoti sulig medžiagos ir spėkos atsiradimo. Vienok męs žinome ir neabejojame sulig medžiagos ir spėkos egzistacijos. Spėkos esybę męs sužinome pagal jos įtekmę ant medžiagos ir **vice versa.**

Musų žemė susideda iš įvairių sudėtinių medžiagų, kurias chemikams pasisekė išskristyti ir išdalinti į gana pastovias formas arba elementus, kaip tai: oksigenas, hidrogenas, nitrogenas, anglis, geležis ir kt.

Sulig fizikos tiesų, tai degimas šmotelio sudaro vandenį (hidrogenas ir oksigenas), anglinį dioksidą (anglis ir oksigenas) ir minerališkas dalis arba pelenus. Šičion mes matome tiktai formų permainą, gi pati medžiaga nieko nenukentėjo. Kitais žodžiais pasakius, medis likos išdalintas į savo chemiškas dalelės.

Sulig astronomijos mokslo ir aiškinimo, tai pirmutinė medžiagos dalis susidėjo iš dujų, bet bėgyje ilgų amžių susidarė shemiškos dalelės, kurias mes šiandien ir vadiname elementais.

Kas link Kanto ir Laplaso gipotezos sulig zemės susidarymo ir gyvybės apsireiškimo, tai jie aiškina, jog visa erdvė susideda iš medžiagos įvairioje formoje, gi pirmutinė tųjų formų susidarė iš dujų. Kuomet pasaulės spėkos ėmė veikti, tai iš dujų susidarė milžiniško didumo kamuoliai, kurie susidėjo iš taip karštos medžiagos, kad net geležis ir kalnai susileido į garą. Tie garo ir dujų kamuoliai šiandien vadinami miglotais taškais arba nebulomis, kurias galima matyti žvaigždynė. Tie tai miglotieji taškai bėgyje ilgų amžių vis kas-kart tirštėjo ir vis pastovesnėje apyrubyje sukinėjosi, iki pagalios iš šitų miglotų taškų pasidarė ugniniai kamuoliai, kurie laipsniškai iš garo ir vandens sudarė, taip sakant, kietą medžiagą. Ir taip atsirado įvairus dangaus kunai. Tai-gi taip susitvėrė visas pasaulis: pirmiausia apsireiškė pavydale milžiniškų migluotų ir garinių t aškų, paskui laipsniškai pasidarė vanduo, gi vanduo iš eilės užsidėjo kietomis žievėmis ir įvairiais kalnais, nors žemės viduryje ir degė ugnis. Žemės susidarymo gadynėje, įvairios dujos pradėjo rinkties į garo lašelius. Bet žemė vis dar tebebuvo ugnies pavydale, ir garų ir lietaus srovės, krisdamos ant žemės, virė, vienok ilgainiui oras atšalo ir tokiu budu ant žemės atsirado vanduo. Ilgainiui atšalo ir vanduo. Ir erdvėje išsiskirsčius angliniam dioksidui ir kitiems blėdingiems gazams, žemė tapo galutinai prirengta gyvybės apsireiškimui. Žemės atšalimo gadynėje, mes matėmė, kaip įvairios sudėtinės medžiagos susidarė. Tuomet daugybės sudėtinių medžiagų veikiai išsiskirstė ir vėl susidarė, iki pagalios tik du medžiagos skyriai pasiliko. Vienas medžiagos skyrius priskaitoma prie pastovios medžiagos. Šita pastovioji medžiaga sudarė pamatinę chemiją. Šįtos-gi medžiagos skyriuje męs randame įvairias musų žemės chemiškas sudėtines, kaip tai: žemės ypatybes ir kalnus. Nepastoviosgi medžiagos skyriuje šiandien priskaitoma ir gyvybė. Gyvybės karalystėje mes vis tankiau susiduriame su augščiaus išsivysčiusiomis ypatybėmis, iki pagalios prieiname prie proteidų skyriaus. Proteidų skyrius yra ankštai surištas su amžinais gyvybės apsireiškimais ir protoplazma, iš kurios paeima pirmutinis gyvybės tvarinys.

Ip. Bronušas, M. D.

Released by the Committee on Public Information.

KETURIŲ MINUTŲ PREZIDENTO KALBA.

Per savo atstovus-kalbėtojus, "four minute men" vadinamus, kurių Suvienytose Valstijose Committee on Public Information žinyboje randasi daugelis tukstančių. Prezidentas 4 liepos dienoj į Suvienytų Valstijų žmones sekama prakalba kreipėsi:

Susirinkiote, mano draugai piliečiai, tos Nepriklausomybės Deklaracijos pasirašymo atminimą padaryti, kuri tautų gyvenime naujos dvasios atbudimą pažymėjo. Nuo musų respublikos gimimo, mes matėme tą dvasią augant. Mes reikalavimus girdėjome ir kovos už savyvaldą išsiplėtimą ir daugelio tautų laimėjimus tėmijome. Mes pradėjome politinės laisvės teisę laikyti, kaipo bendrą visos žmonijos teisę. Metas po meto, musų rubežių saugume, mes džiau gėmės, ramių laisvės ir demokratijos didėjimu visame pasaulyje. Ir vis-gi dabar, staiga, mes susidurėme su grumojimu, kuris išstato pavojun viską, ką mes laimėjome ir viską, ką pasaulis laimėjo.

Visoj savo senoj begėdystėj, visame savo senobiniame žiaurume ir neteisybėje, militarė autokratija vėla prieš ramias žmonių viltis apsiginklavo. Savyvaldą savo žmonėse panaikinus per organizaciją, dalinai melagystėmis ir suktybėmis palaikomą, ji savo valią kaimynams ir mums antmesti pasiryžo. Viena po kitai ji privertė kiekvieną civilizuotą pasaulio tautą ar savo troškimų atsižadėti, ar savo apsiginimui karę paskelbti. Mes atrandame save vėla už musų tautinę butybę kovojant. Veidas veidan susidurėme su reikalu išnaujo sutvirtinti pamatines žmonių teises daryti sau įstatymus ir pasirinkti pavaldinystę; priešingai, mes leisime žmonijai likti auka beširdės ambicijos, kuri pasiryžus sunaikinti tai, ko ji valdyti neišgali.

Laisvę mylincios pasaulio tautos sukilo ir susivienijo prieš jos grumojimus. Joki baimė jų nesustabdė ir jokis materialio gerbuvio pa pirkimas jų nesulaikė. Jos padarė aukas, kokių pasaulis nebuvo matęs ir jų pasipriešinimas mirties ir kančių akyvaizdoje priparodė, kad siekis, kuris vokiečių pastangas gaivina, negali turėti vilties žmonijos dvasią valdyti. Priešais militario užkariavimo baisumą, priešais nykumą likti dalimi valstijos, kuri nė teisybės, nė garbės nežino, pasaulis taip sukilo, kad dargi tautos, ilgai valdomos ir spėka malšinamos, judėti ir ginkluotis pradėjo.

Daugelio rytinės Europos tautų pajungimo šimtmečiai jų tautinių troškimų nesunaikino, nėgi jos savo politinių ir militarių viešpačių niekingus idealus priėmė. Jos taikos metu užsitęsenčius persekiojimus, lygiai kaip karės agonijas, per gyveno ir dabar joms teisingai prigulinčių autonomijos ir savyvaldos pripažinimo reikalauja. Tų tautų atstovai yra šiandien su jumis, musų idealams ištikimybę išreikšdami ir savo patarnavimus bendram uždaviniui siulydami. Aš prašau jusų, draugai piliečiai, susivienyti su jais, šią musų Nepriklausomybės Dieną padarant pirmutine, kuri bus pašvęsta nepriklausomybės deklaracijai visoms pasaulio tautoms.

ALT. SAND REIKALAI.

(Tąsa nuo 3 pusl.).

čiavimu, ar tai jieškojimu sau tuščios garbės.

Tas pats yra ir su Baltimorės sandariečiais. Iš sandariecių susivažiavimo, kuris buvo Philadelphia, Pa. 1916 m. (kuriame dalyvavo ir keletas Baltimorės tautininkų), parvažiavę (žinoma nevisi) delegatai stvėrėsi darbo, be pasitarimo ir nežinodami kiek turės pasekėjų ir sutvėrė Sandaros kuopą. Iš sykio gana smarkiai veikė ir neblogiausiai sekėsi, nes naujų narių kassusirdinkimas prisirašydavo. O kad iš sykio norėjo kuopą skaitlinga padaryti, tai be atidairos buvo priima mi kas tik panorėjo pastoti. Augant kuopai atsirado ir gerų sumanymų. Veiklesnieji kuopos nariai sumanė, kad kp. susirinkimuose butų laikomos trumpos prakalbėlės ir kad tai turėtų atlikti kiekvienas narys iš eilės. Ir taip buvo daroma vos per du ar tris susirinkimus. Viename susirinkime vienas narys skaitė trumpą ir naudingą straipsnelį iš S. L. A. kalendoriaus. Šis susirinkimas buvo nelaimingiausis, nes po perskaitymo, kilo kritika. Kritikai kritikavo ne tą, kas buvo skaityta, bet skaitytoją, kam jis ne savo parašęs skaito ir tam panašiai. Sulyg vietos kritikų išeina, kad negalima viešai skaityti kito parašyto straipsnio, nors jis geriausias butų. Kritikai atsiekė savo tikslą, nes susirinkime sukėlė didžiausią lermą ir atšaldė kitus narius nuo darbo. Nuo to susirinkimo nariai pradė jo vis mažintis ir mažiau lankėsi į susirinkimus, o laikui bėgant nekurie apleido visai kuopą. Ponai kritikai taipgi daugiau nebuvo sandariečiais, o šiandien ir dalis sutvertojų jau nepriklauso prie kuopos. Darbštesni nariai pasilikę dėjo visas pastangas, kad kuopą sustiprinus, bet jiem tas nelabai sekėsi, nes nebuvo ganėtinai pritarėjų, o ypač iš jaunimo, kuris yra susispietęs į tam tikrą kliubą. Taigi šiandien kuopa beveik kaip numirus tik dar nepalaidota.

Nors šiemet sandariečiai turi gana daug veikimo, nes Sandara įsigijo nuosavą organą ir turėtų but veiklesni. Mat reikia pinigų organo iš pirkimui ir reikia stiprinti organizaciją. Bet baltmoriečiai to veikimo neparodė. Balandžio mėnesyje gerb. S. E. Vitaitis, ALTS. prez. krei pėsi į vieną narį, p. P. Jarą, kad baltimoriečiai surengtų prakalbas bile nedėldienį gegužės mėn., bet P. Jarui esant džiovininkų ligonbutyje, tai jis neką galėjo veikti,. Tiesa ragino nekuriuos sandariečius laiškais prie darbo, bet nebuvo pasekmių.

Kuopa jau kelintas mėnesis nelaiko susirinkimų. Vienok yra viltis, kad kuopa atsigaus ir sustiprės ir vėl pradės veikti tautiškoje dirvoje. Bet jeigu kuopa sustiprės ir pradės veikti, tai turės daugiau atkreipti domos į naujai prisirašančius, kad vėl nesimaišytų trukdytojų. Antgalo turiu pasakyti, kad jeigu visi sandariečiai, kiek dar jų yra kuopoje, imtųsi energingai darbo, tai kuopa vėl butų gyva ir veikli.

Gerbiamieji, imkimės nors kiek gyviau už darbo ir nuo sekančio susirinkimo pradėkime ką nors veikti. Surengkime kokį nors išvažiavimą ar prakalbas, kas mums geriau pasirodys, kad užinteresuoti Baltimorės visuomenę ir kad atkreipti daugiau domos į "Sandarą". Taip-pat platinkim organą "Sandarą", nes tai musų pareika.

ALTS. Narys.

DR-O ŠLIUPO PRAKALBŲ MARŠRUTAS.

Dr. Šliupas kalbės sekančiose kolonijose:

1. **Wilkes-Barre, Pa., Liep. 7**
2. **Cleveland, O., Liepos 10 d.**
3. **Detroit, Mich., Liepos 12d**
4. **Grand Rapids, Mich. " 13'**
5. **Chicago, Ill. Bridgeport 16 d.**
6. **Chicago, " Lake Side " 17**
7. **Chicago, Ill. Cicero 18**
8. **Chicago, Ill. North " 19**
9. **Chicago, Ill. South " 20**
10. **Kenosha, Wis. Liep. 22**
11. **Racine, Wis. Liep. 23**
12. **S. Omaha, Neb. Liep. 25**
13. **Westwille, Ill. Liep. 28**
14. **Pittsburgh, Pa. Liep. 30**
15. **Pittsburg, Pa. S. S. " 31**

Su pagarba,

Maršruto Komitetas:

R. Karuža,
J. Ambraziejus,
V. K. Račkauskas.

Lietuviu Aptieka

Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem st., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių šaknių lietuviškų.

Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai: nuo galvos skaudėjimo, nuo užsenėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėjimo strėnų, kraujo valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir visokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptingų ligų ir geriausius patarimus suteikiame, nuo patrukimo del vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirksite pas mus, sučėdysite pinigus ir sveikatą. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarnausime kuogeriausiai. Pašaukiame geriausiu daktarus per telefoną visai uždyka.

H. CABITT,

100 SALEM ST., BOSTON, MASS.

SKAITYKITE IR PLATINKITE

Sekančias Knygas:

Lietuvių tauta senovėje ir šiądien, parašė D-ras J. Šliupas. 3 tomai; kožnas po $1.50, visi 3 tomai $4.50

Inkvizicija arba atpirkimas žmonių nuo šėtono. Parašė kn. V. Demskis $1.25

Kankintojai ir kankiniai už mokslą. Kaina $1.00

Iš ko kyla melai ir skriaudos žmonijoje? 75

Tikri ir netikri šventieji, paveikslėlis gyvenimo iš kankintinių ir kankintojų 25

Kaip maskolija persekiojo Lietuvą. Pagal "L'Oppression Russe en Lithuanie" papiešė kn. V. Dembskis ..... 10c.

Kaip geriausiai laidoti numirėlį. Piešinys d-ro L. Wehlau, iš angliško išguldė kun. V. Dembskis ..... 10c.

Ar Vyskupas Valančius nebuvo viliugiu lietuvystės? Papiešė kun. V. Dembskis ..... 15c.

Užmušimas Caro Aleksandro II, parašė Jonas Gražys ..... 15c.

Maskolių naguose, tikras atsitikimas, atpasakotas d-ro J. Šliupo ..... 10c.

Dievo Piktadėjystė, parašė Sebastijonas Faure ..... 10c.

dieną birželio 1910 m. Čikagos mieste ..... 10c.

Mažoji arba prusiškoji Lietuva 19 šimtmetyje, parašė J. Šliupas, "Laisvosios Minties" leidinys ..... 10c.

Kun. A. Vienožinskis ir jo dainos. Par. Kl. Jurgelionis ..... 10c.

Pražuvo, vaizdelis. Parašė V. K. Račkauskas 1911 ..... 10c.

D-ro J. Šliupo paveikslas ..... 10c.

Išganimas vargdieniо ..... 25c.

Imtynės varguolių su bagočiais ..... 10c.

Lietuviai ar gerais keleis žengiame priekyn? ..... 15c.

Vienuolis ..... 5c.

Koks privalo buti vaikų auginimas ir auklėjimas, parašė Dr. J. Šliupas ..... 25c.

Rojus ir Pažanga ..... 35c.

L. M. Albumas ..... 50c.

Kun. Demskio biografija ..... 50c.

Perkupčiams duodame gerą nuošimtį.

Dr. J. Šliupas

1419 N. MAIN Ave., SCRANTON, PA.

LIETUVOS ATSTATYMUI REIKALINGA MILIONO DOL.

Ir tą milioną dolarių organizuoja ir spiečia kruvon Lietuvos Atstatymo Bendrovė, prie kurios kiekvienas lietuvis privalo prisidėti. Prie Lietuvos Atstatymo Bendrovės butinai turi prisidėti visi Amerikos Lietuvių veikėjai, visos draugystės ir kuopos, visi biznieriai, visi darbininkai, visi amatninkai, visi profesionalai, žodžiu visi, kas nori išmintingai ir naudingai įvesdinti savo pinigus ir turėti iš jų pelno.

———— :0: ————

1917 m. **B-vė MOKĖJO 4 NUOŠIMČIUS DIVIDENDO SAVO NARIAMS** — tas parodo, kad įdėti į Lietuvos Atstatymo Bendrovę piningai jau dabar neša pelną, — todel patartina investyti piningai verčiaus į Lietuvos Atstatymo Bendrovę, negu laikyti juos kokiuose nepastoviuose bankuose arba kišeniuose kur jie neauga ir naudos neatneša.

ĮDĖETI Į A. L. A. B-VĖS ŠĖRUS PININGAI netiktai neša pelną investoriui, bet atliks svarbius Lietuvos Atstatymo darbus.

TAIGI, KAS NORI LEISTI SAVO PINIGUS IŠMINTINGON APYVARTON, ATNEŠTI NAUDĄ SAU IR LIETUVAI — lai pasiskubina stoti į Lietuvos Atstatytojų eiles. A. L. A. B-VĖS ŠĖRO KAINA — $10, PIRKTIES GALIMA NEMAŽIAU KAIP 5 ŠĖRUS.

Likšiol jau yra 400 šėrininkų.

LITHUANIAN DEVELOPMENT CORPORATION,

320 Fifth Avenue, New York, N. Y.

Lietuviai Amerikoje.

WORCESTER, MASS.

Dr. J. Šliupo prakalbos. Kalbėjo V. K. Račkauskas ir J. Strimaitis.

Birželio 23 d., po pietų Dr. J. Šliupui ir k. buvo parengtos prakalbos. Del rengimo šių prakalbų iškilo šiek-tiek nesusipratimų, kurie, vienok baigėsi gerai.

N. Angl. Apskr. pirmininkas g. K. Jurgeliunas del laiko trukumo telefonu pranešė worceste riečiams ir nesuspėjus pranešti ALTS. kuopai parengė privatiniai asmenįs. Bet ir tai svetainė buvo pilnutėlė žmonių (buvo virš 600) ir prakalbos buvo pasekmingos, nors sandariečiai tikėjos pasekmingesnių. Po D-ro J. Šliupo prakalbos buvo renkamos aukos ir surinkta $88.45. Taigi kalba worcesteriečiai, kad mažai surinktą esą.

Antras kalbėjo V. K. Račkauskas, "Tėv." redaktorius. Jis kalbėjo mezliavos komiteto reikalais ir Lietuvos Atstatymo Bvės. Trečias kalbėjo J. Strimaitis, "Sandaros" redaktorius. Jis trumpai aiškino apie ALT. Sandaros principus.

Po prakalbų buvo paduoti keli klausimai, į kuriuos gerb. Dr. J. Šliupas labai mandagiai atsakė.

Sandarietis.

LAWRENCE, MASS.

Kompozitoriaus Petrausko mokinių koncertas.

Mylintieji dailę Lawrenco lietuviai su neramumu laukė gerbiamo musų kompozitoriaus mokinių koncerto. Bet štai atėjo paskelbtoji 28 d. birželio ir didžion lenkų svetainėn pradėjo rinktis žmonės. Čia koncertai pirmiaus dažniausia neturėdavo pasekmių ir dirbantieji dailės srityje musų viengenčiai nuo savo parengimų turėdavo mažiaginius nuostolius, bet šį kartą jau apsireiškė musų visuomenės supratimas ir branginamas musų dvasinio peno-dainų, muzikos — nes, nors pereitą vakarą, t. y. birž. 27 d. žmonės nutraukė kelias valandas pasilsio budami gerb. Dr. Šliupo prakalbose ir nežiurint to, kad birž. 29 d. žmonėms reikia nuo šeštos valandos ryto eiti į darbą — visgi prisirinko keli šimtai žmonių, net gi parinktos publikos.

Koncerto programas buvo neišpasakytai įvairus, ir kaipo mokiniais pildomas, puikus.

Visiems solistams akkomponavo pats komp. M. Petrauskas.

Programas susidėjo iš šių numerių:

1. Navadauskas Juozas, bassas, sudainavo "Šu nakcely" (M. Petrausko). 2. Tataronis Emilija, paskambino pianu "Florencijos valcas (W. Weckerly). 3. Kulbiutė Marė sopranas, sudainavo "Mano laivas" (M. Petrausko). 4. Rinkus Jonas, tenoras, sudainavo "Vai aš pakirsčiau", (M. Petrausko). 5. Svetavičiutė Alena, sopranas, sudainavo "Ant krašto marių" (M. Petrausko). 6. Grinkevičiutė Varda. paskambino pianu "Čiurlenąs Upelis" (H. Linconl). 7. Valiuliutė K., sopranas, sudainavo "Saulelė raudona" (M. Petrausko). 8. Kinderavičius Kazys, tenoras, sudainavo "Prirodino seni žmonės" (M. Petrausko). 9. Tataronis Em. "Sonatina" (Clementi). 10. Svetavičiutė A. "Siuntė mane motinėlė" (M. Petrausko). 11. Bačiulis Antanas bassas, sudainavo "Temsta dienelė" (Moniuszkos). 12. Valiuliutė K. "Kur tas šaltinėlis", (M. Petrausko). 13. Grinkevičiutė V. "Serenada" (Lunge). 14. Kemzura Martynas, tenoras, "La donna e mobile". Iš oper. "Rigoletto" (G. Verdi'so). 15. Bolys M. K., bari-tenoras, "Di Provenza Iš opr. "La Traviata". (G. Verdi). 15. Velička Jonas, smuika "Menuetto" (Beethoven). 16 Jankauskas Augustas, bassas "All' erta!" Iš opr. "Il Travatore" (G. Verdi). 17. Liutkevičius Antanas, pianas, "Gavotos" (B. Godard). 18. Kulbiutė Katrė, mezzo-sopranas, "Tykiai Nemunėlis teka" (M. Petrausko). 19. Mizara Rokas, dramatiškas baritonas, "Infelice" Iš opr. "Ernani" (G. Verdi). 20. E. Tataronis ir V. Grinkevičiutė, piano duettas, "Militariškas Maršas", (F. Cchubert). 21 Jankauskas Augustas, "Gedulių Maršas", (F. Schubert). 21. Jankauskaitė Paulina, sopranas, "E strano". Iš opr. "La Traviata" (G. Verdi). 23. Liutkevičius A. "Audra" (Weber). 24. Navadauskas J. ir Rinkus J. — duettas "Mielaširdystė" (M. Petrausko). 25. Velička J. "Oi ruta, rutele". Daina be žodžių, (M. Petrausko). 26. Navadauskas J. "Il lacerato". Iš opr. "Simon Boccanegra" (G. Verdi). 27. Navadauskas J. ir Kindaravičius K. duettas "Valia, valužė". Iš opr. "Šienapiutė", (M. Petrausko). 28. Šarkaitė P. a) "Birutė" iš melodramos "Birutė", b) "Eisiu mamai pasakysiu" (abi M. Petrausko). 29. Bačiulis A. "Naujoji Gadynė", (M. Petrausko). 30. Kemzura M. ir Jankauskas A. duettas (Spragilų Dainelė" (M. Petrausko); ir 31. aštuoni konservatorijos mokiniai kartu sudainavo "Aras" (M. Petrausko).

Publika džiaugėsi vietiniais solistais. ypač M. Boliu ir J. Navadausku, bet kuomet pasirodė prasilavinusieji kompozitoriaus Petrausko mokiniai p-lė P. Šarkaitė, p. Rokas Mizara (Bostoniečiai), Antanas Bačiulis, M. Kemzura (montelliečiai). tuo met didžiulė svetainė užė nuo griausmingų publikos aplodismentų.

Malonu, kad Naujoje Anglijoje yra tokių puikių solistų, kurių pasiklausyti yra smagu ir malonu.

Augštu ir tvirtu balsu pasižymėjo p. A. Jankauskas. Gana pusėtinai nuvaldo simpatingą soprano p-lė Valiuliutė.

Iš naujų solisčių vertos pažymėjo p-lės K. ir M. Kulbiutės, tik antroji perdaug nedrąsi buvo. Ponas J. Rinkus šį kartą sudainavo gana vidutiniškai.

Atsilankiusi į koncertą publika turėjo progą išgirsti gabų pianistą, p. Antaną Liutkevičių, komp. Petrausko mokinį, iš Bostono. Jo muzikalė technika, taip rimtai ir puikiai išvystyta.

Gana gerai išpildė savo numerius ir vietinės komp. Petrausko mokinės — pianistės V. Grinkevičiutė ir E. Tataroniutė. Jonas Velička, kaipo smuikininkas, taipgi pagyrimo vertas.

Garbė pridera komp. M. Petrauskui už jo budinimą musų jaunimo ir jų lavinimą dailėje, t. y. toje srityje, kuri pakelia, tobulina, švelnina žmogų. Labai pagirtina yra, kad apart lekcijų mokiniams duodama proga viešai prieš publiką pasirodyti. Garbė pridera toms mokinėms ir mokiniams, kurie turėdami gabumą riuošiasi ir, nors svetimoje šalyje, lietuvių koncertuose dalyvauja.

Daugiau tokių parengimų!

Prie tvarkos salėje ir pardavimo bilietų daugiausia pasidarbavo gerb. J. Č. Navadauskas, p-lės M. ir L. Kurgoniutės, plės K. ir M. Kulbiutės, p-lė Valiuliutė ir p. Majauskas.

Padėkos žodis pridera visiems pasidarbavusiems šiame prakilniame surengime ir atsilankiusiems. **Rep.**

LAWRENCE, MASS.

Dro J. Šliupo prakalba.

Sutverta C. K. skyrius. Parduota daug Liet. Atst. B-vės šėrų.

Birž. 27 d. Eagle's salėje vietos ALTS. 12-ta kuopa parengė Dr. Šliupui prakalbas. Sykiu su Dr. Šliupu buvo V. K. Račkauskas iš Ne w Yorko ir inž. T. Naruševičius iš Rusijos, šiuomi laiku gyvenąs New Yorke.

D-ro Šliupo prakalba apie Lietuvos reikalus ir amerikiečių lietuvių atsinešimą link Lietuvos reikalų visiems patiko ir daug kartų daktaro kalbą palydėjo didelis delnų plojimas. Po prakalbai p-lė Jankauskaitė daktarui inteikė gražių gėlių bukėtą nuo vietos jo vienminčių moterų (Ramanauskienės, Mikolaitienės ir kit.). Per vakaro vedėjo neapsižiurėjimą, (vedė Z. Jankauskas) neteko kalbėti gg. Račkauskui ir Naruševičiui, o žmonės jų norėjo išgirsti.

Žmonių buvo apie 600. Bet salė prakalboms, tai buvo netikus, nes sėdynių buvo gal tik apie 300. Kiti turėjo stovėti ir, žinoma, nuvargti. Aukų į LNF. surinkta apie $40.00. Įžangos, nors afišose buvo skelbta, bet nebuvo imama, tas parodo didelį apsileidimą vietos sandariečių.

Po prakalbų keletas vyrų įsirašė į Lietuvos atstatymo Bevę įnešdami tai po $50.00, tai po $100.00. Taipgi sutvertas Centralinio Komiteto skyrius. Jo valdybon įėjo: Pirmininku — O. Ramanauskienė; sekretorium —J. Sekevičius; kasininku —J. dr. Mikolaitis; komiteto pageibininkais - kolektoriais —J. Žukauskas ir Z. Jankauskas. Įsirašė šie nariai ir pasižadėjo mokėti: dr. Mikolaitis kas mėnesis $5.00; K. Norkus — $2.00; J. Sekevičius — $1.00; O. Ramanauskienė — $1.00; M. Pundienė $1.00; J. Žukauskas — 50 c.; Z. Jankauskas 50 c. Išrinktoji valdyba ir visi nariai pasižadėjo veikti kuosmarkiausiai ir sutraukti daugiaus spėkų prie Lietuvos šelpimo.

Reikia priminti, kad šisai C. K. skyrius nepakenks ir negali pakenkti vietiniam Lietuvių Drjų delegatų komitetui Lietuvos Gelbėjimo fondui, kadangi C. K. skyrius rinks mokesnius kas mėnesius nuo savo narių ir išduos t am tikrus ženklelius (yra padaryti nuo 50 c. iki $5.00), taip panašiai kaip thrift stamps išleistos Suv. Valst. valdžios. O vietinį LDD.KLG. Fondą remia visos draugijos aukomis, baliais, pikninkais ir kitokiomis pramogomis.

Pereitame "Sandaros" num. mano korespondencijoj iš Lawrence paskelbta, kad bus dr. Šliupo prakalbos Miesto Salėje, bet miesto valdžia ant tos dienos, t. y. ant birž. 27 negalėjo išduoti, nes užimta kitų, o ant 30 d. birž. dr. Šliupas negalėjo pas mus buti. Apart to miesto valdžia išsireiškė, kad lietuviai didžiumoje, kiek jiems žinoma, yra pro-germanai. Nors visaip buvo intikinta, bet vistiek jie išsireiškė, kad lietuviai negerai daro, kad vieni kitus skundžią ir tp. Mat turbut jie turėjo mintyje, kada buvo koncertas varg. A. Grigoraičio ir kalbėjo dr. Mikolaitis, tai tuli katalikai skundė vietos administracijai, kad daktaras kalbąs prieš valdžią ir tp., nors dr. Mik. kalbėjo tik apie kunigų neteisiotą atsinešimą link kitų partijų ir Lietuvos reikalų.

Tai matote, kas gimdo tarp musų ir svetimtaučių blogą nuožiurą ir įvairius nesutikimus.

Motiejus B.

CAMBRIDGE, MASS.

Rengiamasi prie liepos 4-tos dienos.

Birž. 24-tą d. bažnytinėje salėje buvo laikyta vietos dr-jų atstovų 2-ra konferencija, ištikimybės dienos reikalais; po šios konferencijos pasirodė reikalas kiekvieno lietuvio ir lietuvaitės dalyvauti ištikimybės dienos parodoje ir pasirodyti save ištikimais šiai šaliai ir nepasilikti nuo kitų tautų, kurios jau išanksto ruošiasi parodyti savo lojališkumą.

Kaip Cambridgiaus lietuviai ruošiasi prie parodos išanksto galima sakyti, kad paroda nusiseks ir bus pavyzdinga ir gerai pasirodys lietuviai svetimtaučiams.

Liepos 4-tą d., 9 val. ryte paroda prasidės. Priešta visų draugijų nariai meldžiami susieiti prie Lietuvių Bažnyčios ant **Norton Squere, Webster ave., Windsor ir Lincoln gatvių** nuo Norton sq. pradėsime maršuoti. Atėję stokite po savo draugijos vėliava, su kuria manai dalyvauti; bažnytinė salė bus kaipo centras. Ten bus draugijų sekeretoriai, jie užregistruos narių vardus kurie dalyvaus ir bus išduodami draugijų ženklai (kukardos); kam bus reikalinga taipgi bus duodamos visiems Lietuviškos ir Amerikoniškos vėliavukės. Atsineškite draugijų kukardas ir baltas pirštines ir geistina butų, kad vyrai butų pasipuošę ant to laiko su baltomis šiaudinėmis skrybelėmis. Kurie bus su maišytomis kepurėmis, tai tie bus paskirti į užpakalį.

Brangus broliai ir sesutės, lietuviai, lietuvaitės seni ir jauni, ir maži, kas tik gyvas ruoškitės prie šios parodos. Joje dalyvaus visų tautų žmonės be skirtumo pažiurų, tai ir lietuviams nereikėtų vieniems eiti kitiems ne. Sukrusti stotis, po Lietuvos vėliava ir e iti išreikšti savo lojališkumą šiai šaliai, o Suv. Valst. valdžia, be abejonės, visuomet užtars už mus ir padės iškovoti mums Lietuvos laisvę ir visa ta, ko nuo seniai lietuvio širdis trokšta.

Į šią ištikimybės parodą meldžiame visus lietuvius be skirtumo kas tik gyvas dalyvauti. Kurie ir niekur neprigulit ir padidinkite musų burį, pakelkit lietuvių Tautos vardą. Labai geistina butų, kad motinos savo vai kelius papušę leistų į parodą nuo 5-kių metų ir didesnius.

NORWOOD, MASS.

Dr. J. Šliupo prakalbos.

TMD. 36 kuopa buvo surengus gerb. Dr. J. Šliupui prakalbas birželio 24 d. Lietuvių svetainėje. Su Dr. Šliupu buvo atvažiavę "Sandaros" red. J. Strimaitis ir V. K. Račkauskas, "Tėvynės" red. ir visi trįs kalbėjo.

Žmonių į prakalbas atsilankė daug. Dr. J. Šliupas kalbėjo apie Lietuvos reikalus ir Amerikos lietuvių pareigas. Taip-pat kalbėjo apie Rusijos betvarkę. Daktaras kalbėdamas apie Lietuvos reikalus nupeikė tuos kunigus ir vyskupą Karevičių, kurie darbuojasi, kad uždėjus Lietuvai ant pečių karalių ir tt. Kuomet Daktaras pabaigė savo kalbą, tai netik laisviejie, bet ir katalikai gausiai plojo Lietuvos veikėjui.

Dieną pirmiau, prieš Dr. Šliupo prakalbą, buvo prakalbos Šv. Juozapo Sąjungos pobažnytinėje salėje. Buvo prašyta, kad pagarsintų Šliupo prakalbą, tečiau atsisakė. Mat, klerikalai bijo katalikus leisti į Šliupo prakalbas, kad jie (katalikai) išgirdę negautų kitokią nuomonę apie Šliupą, negu klerikalai jiems aiškina. Dabar patįs katalikai patyrė, kad klerikalai tik mulkina katalikus niekindami Dr. J. Šliupg ir kit.

(Tąsa ant puslp. 7-to).

PILIEČIAI.

Commonwealth of Massachusetts atidarė valstijos rūmuose ofisą delei specialio patarnavimo ateiviams.

Massachusetts Ateivių biuras aprūpina dykai, informacijomis, patarimais ir vedime užsienyje gimusių, kuriems stoka pažinime anglų kalbos, įstatymų ir papročių šios šalies tankiausia pasekmės būna visokių prigavysčių.

Jeigu jūs buvote auka kokių nors šelmysčių, tai nieko nelaukiant kreipkitės prie Ateivių biuro ir gausite dykai teisingą patarimą ir kuris labai daug jums pagelbės.

Valstija pageidauja, kad jos užsienyje gimusieji gyventojai užsiganėdintų visose gyvenimo sąlygose. Štai delko yra uždėtas Ateivių biuras.

Kompetentiški lietuviai perkalbėtojai patarnaus tiems, kurie nesukalba angliškai.

Atsišauk ypatiškai arba rašykite, kad ir lietuviškai jei tas jums geriau į

Massachusetts Bureau of Immigration
Room 109, State House, Boston

DIRVA

Didžiausis ir naudingiausis laikraštis.
Neužsiima barnėmis nė polemikomis.
Talpina daug žinių.
Talpina daug moksliškų ir pamokynančių straipsnių.
"DIRVA" verta skaityt kiekvienam lietuviui ir lietuvei.
Tik $2.00 metams.
Kanadoj ir Mexikoj $2.50.
Kitose šalyse $3.00.
Ant pažiuros vienas No. Dykai.

,,DIRVA''
2004 ST. CLAIR AVE. CLEVELAND, OHIO

Labai Puikus RESTORANAS!

Geriausia vieta del vyrų pietus ir vakarienę suvalgyti. Lietuviški valgiai gaminami.

J. Mathus.
344 W. Broadway, So. Boston, Mass.

SANDARIEČIŲ DOMAI!

Kiekvienas sandarietis privalo perskaityti ALT. Sandaros Principus ir Programą, kurie yra išleisti atskiroje knygelėje. Kaina nebrangi, tik 10 centų.

Kaip pasimokinti plaukti, šioji knygelė yra begalo naudinga, ypač dabartiniu laiku, kuomet daug musų brolių stoja Suv. Valstijų laivynan. Perskaitę tą knygelę, be sunkumo galėsite išmokti plaukti. Tuomet nebus jums baisųs nė vokiečių submarinai, nė įvairųs bauginimai, nes mokėdamas gerai plaukti, nelaimei ištikus, visuomet galėsite lengvai išsigelbėti. **Kaina tik 20 centų.**

Žmogaus pareigos. Parašė Giuzeppe Mazzini. Vertė V. K. R. "Sandaros" spauda. Puslap. 245.

Šita knyga yra parašyta garsaus italų patrioto ir revoliucijonieriaus tokiu laiku, kuomet Italija buvo svetimųjų pavergta, kaip ligšiol kad buvo Lietuva. Autorius labai dailiai ir įtikinančiai parodo, kokios yra žmogaus pareigos linkui — tėvynės ir savo šeimynos, tikybos ir Dievo, darbininkų ir visų žmonių. Perskaitęs šitą knygą žmogus jaučiasi naujai atgimusiu, nes visas pasaulis jam prašvinta. **Kaina $1.00.**

"SANDARA"
366 Broadway, So. Boston, Mass.

Konservatorija

Lietuvių Muzikos konservatorija, 769 Broadway, So. Boston, Mass., atidaro **Vasarinį Muzikos Kursą,** specialiai Choro ir orchestros vadovams. Gali važiuot suprantanti bile kurį instrumentą. Kursas bus vestas teoretišku ir praktišku budu. Užbaigę kursą gaus Konservatorijos paliudijimus.

Kursas prasideda 8 d. liepos, baigiasi 28 d. liepos. Mokslas eis labai sparčiai. Mokestis už kursą 25 dol.

Nepraleiskite tokio parankumo ir progos.

Susižinojimui:

MIKAS PETRAUSKAS
769 Broadway, So. Boston, Mass.

"TĖVYNĖ" IR MOTERŲ IR VAIKŲ MĖNESINIS PRIEDAS
—VISIEMS METAMS KAINUOJA TIKTAI $1.00—
Užrašykite ją savo draugams ir pažįstamiems ir patarkite kožnam lietuviui skaityti.
Užsakymus ir piningus reikia siųsti sekančiu adresu:
A. B. STRIMAITIS,
807 West 30th Street, New York City.

ЧИТАЙТЕ старѣйшую и самую распространенную в С. Штатах и в Канадѣ прогрессивную и внѣпартійную народную газету
„РУССКОЕ СЛОВО“
выходит в Нью Іоркѣ,
ПОД РЕДАКЦІЕЙ Л. М. ПАСВОЛЬСКАГО
при участіи выдающихся русских, украинских, польских и литовских литературных сия.
Передовыя статьи помѣщаются как на русском, так и на англійском языках.
«Русское Слово»ежедневно находится в 40000 русских, украинских и польских домах.
RUSSKOYE SLOVO
31 East 7th Street New York, N. Y.
—— Пробные нумера высылаются безплатно ——

DAKTARAS JONAS ŠLIUPAS RAŠO APIE LIETUVĄ.

(Tąsa nuo pusl. 2-ro).

Kas reikia daryti Amerikos lietuviams.

"Reikėtų Lietuvos reikalus Washingtone tinkamai perstatyti Suv. Valstybėms ir — jeigu galima — išprašyti pripažinimo Nepriklausomos Lietuvos. Manau, geriausiai tai išpultų daryti busimiems Lietuvos atstovams. Dabar Lietuvos Taryba nemato jokio užtarimo Lietuvos reikalų iš Entantės pusės, ir todėl daug sunkiaus esti atstovėti Vokietijos užgulimas. O, kad tai prezidentas Wilson viešai už Lietuvą prasitartų!"

Iš pabėgėlių pašiurės.

"Žinios pastarųjų laikų mus džiuginti negali.

Rusijoje šale krikščionių demokratų partijos buvo susitvėrusi Lietuvių katalikų tautos sąjunga; ana reprezentavo darbo žmones, (tikinčius ukininkus ir darbininkus), o šitoji katalikus buržuazus. Abi partiji įsteigė "Liaudies sąjungą", kuri parodė tulą veiklumą, stiprindama žmonėse katalikiškai tautinę pasiaulėžvalgą. Pradžioje šitų metų įkurtas tarp katalikų veikimo fondas spausdinimui tam tikros literaturos. Tad bolševikai pradėjo urgzti, ir fondo pirmininką kun. Kurpavičių nutarė nubausti mirtimi, jo-gi raštininką L. Bistrą, bendradarbį Endžiulaitį, kun. dek. Jasienskį ir kitus kalėjiman pasodino, ir žinoma, darbas nutruko.

Panašiai atsitiko ir su naujai susitvėrusia Tautos Taryba, kurią tuojau ėmė "Tiesa", "Social-Demokratas" ir "Naujoji Lietuva". Ypačiai Aleksa-Angarietis, Kapsuko padėjėjas, grąsino patraukti Tarybą atsakomybėn į revoliucijinį Tribunolą už rengiamuosius dalinti tremtiniams pasportus grįžti Lietuvon, O kad vokiečiai suirus L. Brastos taryboms, ėmė smerkties Rusijos gilumon, tai bolševikai čion įžiurėjo 'kontrevoliucinės buržuazijos" darbą, ir Krilenko liepė žiauriai prieš tai kovoti ir nužiurėtuosius šaudyti be teismo. Bolševikai darė tad kratas Voroneže pabaigoje vasario mėnesio, vadovaujant gimnazistams - šlapnosiams: Griškeliui, Valaičiui ir Bendoriui: krėtė Tarybos raštinę, kun. Krupavičiaus butą, J. Jablonskį, M. Šleževičių ir kitus, areštavo kun. Jasienskį, Šleževičių, dailininką A. Varną, L. Daukšą, d-rą Draugelį ir M. Yčą, mokytojus Vokietaitį ir Z. Žemaitį, Iš miesto neiškaksią pasirašė Pr. Mašiotas ir J. Jablonskis. Kada susirinkime tremtiniai protestavo prieš tokį elgimąsi bolševikų, tiko dar areštuoti Pažys, Petrauskas, Jočys, Zubrickas ir Kubilius. Kas toliau ten atsitiko, šiandien nežinau, bet Tautos Tarybos užmanymai gelbėti tremtiniams namon sugrįžti tapo suardyti. Mat, sulyg Kapsuko ir Aleksos, tie lietuviai, kurie nori namon grįžti, esti priešais revoliucijos, ir reikia jie sunaikinti; jiems rodos, kad lietuviai turi traukti rusus iš balos, o ne patys save gelbėti... Bet tikiu, kad tokius Rusijos gelbėtojus kuomet-nors Lietuvos teismas patrauks atsakomybėn, jeigu jie Lietuvon grįžš.

Yra žinia, kad Lietuvių armija, iš daugiau negu 100,000 vyrų, stovi ilgoje eilėje tarp Polocko ir Minsko, iki Berzunei, ir apsiėmė Lietuvos rytinį rubežių sergėti. Armijos eilės didėjančios greitu laiku, netik prisidedą liet. kareiviai iš visos Rusijos, bet jon stoją taip-gi tremtiniai. Toji armija galės, reikalui ėsant, nešti pagalbą pabėgėliams ir apginti juos nuo bolševikų skriaudos, o vėl gerai ir tas, kad atrems lenkų pasikėsinimus ant užgrobimo Lietuvos šalių. Gaila tik, kad Lietuvių armija seniaus nesuspėjo susiorganizuoti. Vadu jos esąs generolas Klimaitis.

Vokiečiams pasistumus Vidžemin ir Estijon, o taip-pat rytuosna, daugelis pabėgėlių ir tremtinių pateko ribosna jų užgulimo, ir tokiu budu galėjo atsidurti Lietuvoje. Tarp daugelio kitų, bent 20 liet. kareivių-gydytojų sugrįžo namon. Bet kiek šiaip vargšų pasiekė namus, tuomsyk žinių nėra, ir iš Vilniškių laikraščių dar negalima žinoti; įsitikinęs esmi, kad skaičius sieks kelioliką tukstančių, nėsa parubežiais nuo senai minios varguolių laukė progos par sprukti namon.

Žinios iš Lietuvos.

Iš Vilniaus daug žinių taip-gi neturime. Žinome, kad iš Lietuvos Tarybos buvo išstoję socialistai, bet paskui vėl sugrįžo atgal. Priežastįs išstojimo nėra žinomos, nors numanau, kad kiviričiai buvo kilę dėlei prietikių Lietuvos prie Vokietijos. Iš "Das Neue Litauen," Berlyne Vok-Liet. Draugijos leidžiamo laikraščio, už kurį Lietuvos Tarybos nariai nebeima atsakomybės, aišku darosi, kad L. Taryboje yra dvi pusi, kurių viena stoja už susiartinimą su Vokietija, ko vokiečiai, žinoma, pageidauja, o kita priešinasi tam susiartinimui, ypačiai kad Lietuva juk nei savo valdžios dar neturi, o Liet. Taryba tai tik prirengtinė provizorinė įstaiga teesti.

Rasi žingeidu bus, kokią nusilenkimo telegramą pasiuntę yra kaizeriui liet. delegatai dėlei pripažinimo liet. valstybės nepriklausomybės; štai ji: "Jo Majestotui Vokietijos kaizeriui, Didžioji vyriausioji kvatiera. Tamistos Majestotui pasivelija ir Prezidentas ir delegacija Liet. Tarybos, kuriai p. kancleris šian dien Lietuvos nepriklausomybę ištaręs yra, išreikšti giliausiai jaustą ir neišgesinamą dėkingumą, kad didėji galingoji Vokietija per šimtmečius sunkiai kenčiančiai liet. tautai davė laisvę, ir jos nepriklausomybę pripažino kaipo pirmoji galybė, Mes linksmųs turime viltį, kad Vokietija su Lietuva kaipo ištikimi susiedai bendrai triusis kiltame taikos ir atstatymo darbe. Smetona prez., Šaulys, Staugaitis, Vileišis, delegatai".

Ant to liet. delegacijai atėjo šitoks kaizerio atsakas:

"Už telegramą, man pasiųstą dėlei pripažinimo nepriklausomos liet. valstybės, ištariu Tamstai, p. prezidente, ir nariams liet. delegacijos savo padėką. Aš pasidžiaugiau, kad pergalingoji mano kareivių kelionė Lietuvą paliuosavo nuo rusiško jungo ir man leido, Lietuvą kaipo laisvą ir nepriklausomą valstybę vėl atstatyti. Su tuomi prispaudimas jos tautiško gyvenimo po ilgai apsiniaukusio laiko pasibaigė. Aš pasitikiu, kad Lietuva, kaipo valstybė greitai pražydės ir kad artimi prietikiai, kurie ją nuolatos riš su Vokietija, šitą plėtojimąsi patikrins ir paglamonės. Wilhelm, Imperator".

Lietuviai ir vokiečiai ir jų santikiai.

Kad Lietuvos žmonės vokiečiams neištiki ir vokiečių nekenčia, tai aiškus dalykas; užtenka jau tik rekvizicijų prisiminti. Galius išgalių tame reikale rasite mano angliškoje knygutėje. Bet kad yra dalis žmonių Vokietijai sympatiuzojančių, tai taip-gi aišku, ypačiai prisiminus vysk. Karevičiaus žygius ir žosnius Berlyne, o ypačiai kun. Olšausko veikimą, kuris nesenai Vok.-Liet. Draugijoje taip aiškiai ir karštai savo jausmus vokiečiams išpylė. Nekitaip linkę yra ir tuli kunigai Šveicarijoje, jiems žinomi. Pastaru laiku ima labiaus aikštėn išeiti antivokiškoji politika Vilniuje, kas Berlyne sukėlė jau didoką baimę. Prie to prisideda ir musų menkas triusas čion Švedijoje.

Apie Amerikos lietuvių veikimą.

Šiandien pirmas trumpas žinias teko skaityt apie New Yorko seimą "Darbininke" ir galime pasidžiaugti, kad seimas netruko ir, regimai, tinkamas rezoliucijas išnešė, linkėdamas demokratiškai sutvarkytos lietuviškos respublikos. Kablegramų laikraščiuose apie seimą man neteko matyti ir blogai padarėte, kad bent trumpai suglaudę rezoliucijų turinį mums neprisiuntėte. Mat lietuviai nepratę dar politiką plačiaus skėsti, mano, kad svietas pats žinos, ką lietuviai dirba! Bet už tai skaitau kablegramą liet. Tautos Tarybos, kuri, Washingtone susirinkusi, išnešė bombartišką protestą prieš Hertlingo atsakymą Lietuvos Tarybos deputacijai. Šneku čion ne apie protesto reikalingumą, bet apie jo formą. Nei ragai Minotauro, nei tamsųs langai Pottsdamo pałociaus neutralėje šalyje gero išpudžio nedaro ir Tautos Tarybos paskelbimas čion statomas kaipo ženklas "Amerikos Lietuvių gražbylystos", beje jų, apsišvietimo ir sukulturėjimo! Jeigu jau čion lietuviams draugų skaičių toki "gražbylysta" tik sumažinti gali, tai iš Vokietijos psės gali represijas musų kariškiems suiminiams ir suvaržymus dėl tų, kurie per Švediją važiuoja ar Lietuvon ar Šveicarijon. Manau, reikėtų pamintyti, kaip atsiliepti gali bereikalingi pludimai, o ne teisėti protestai, ant musų dar ir šiandien daugelio vargšų, trunyjančių Vokietijos liogeriuose, ar kitaip vokiečių rankose bėsančių. Juk politiš ko labo pludimais neatsiekiame, o vargą tai padidinti labai gali me. Kam tatai daryti, kas išvengti galima, žmonišku budu darbą atliekant! Supraskite mane: aš protesto reikalingumą pripažįstu, bet manau, kad ir protestas turėtų buti kulturingoje formoje paskelbtas. O dabar jis meta neklaidingumo plėtmą ant visų Amerikos lietuvių.

(Toliau bus).

(Tąsa nuo puslp. 6-to).

Beje, kai-kuriems bolševikams Šliupo kalba nepatiko. Mat Daktaras kalbėdamas apie Rusijoj esančią betvarkę, ir bolševikų valdžią ir prisiminė, kad ką socijalistai skelbia tai neviskas galima įvykint gyveniman. Na, ar tai galima bolševikams sutikti su tokia "buržuaziška" kalba? Kai-kurie užsirašė Dr. išreikštas atskiras frazes, kad kritikuoti, bet tik visa bėda, jog retas iš jų tesugebia aprašyti prakalbų turinį, o jau apie kritiką, (aš turiu omenyje rimtą kritiką), tai nės nei kalbos. Aukų ir įžangos surinkta 30 dol. su centais. Rengėjams palikta 5 dol. padengimui iškaščių, o $25 pasiųsta Neprigulmybės Fondan čekiu P. Jurgeliutės vardu. Liet. Atstatymo Bendrovės šėrų papirko už $100. ir ke letas gal vėliau pasipirks šėrų.

Zanavykas.

MONTELLO, MASS.

Dr. J. Šliupo prakalbos.

Bir: 26 d. viet. Sandaros kuopa surengė gerb. Dr. J. Šliupui prakalbas Lietuvių Tautiškame Name.

Su Daktaru pribuvo gg. V. K. Račkauskas, "Tėvynės" red. ir inžinierius T. Naruševičius.

Pirmininkavo J. Balionis. Atidaręs susirinkimą, paaiškino, kad Daktarui išvažiavus į Europą tuli žmonės paskalas leido ir net laikraščiuose rašė, kad Dr. J. Šliupas, važinėdamas turės tiktai "good time". Vienok atsitiko netaip. Daktaras važiavo darbo dirbti Lietuvos labui ir daug padarė. Taigi tie žmonės ir laikraščiai melavo, skelbdami jog Daktaras turėjo "good time".

Po to panelė A. Stonkaitė skambino ant piano, o panelės Monikaitė ir Skučaitė sudainavo povieną dainelę solo; sudainavo gana gerai. Kalbėjo V. K. Račkauskas. Jis ragino lietuvius rupinties Lietuvos laisve ne vien žodžiais, bet ir darbu prisidėti. Antras kalbėjo T. Naruševičius. Jis pasakojo apie Lietuvos reikalus ir rimtai kalbėjo. Po juodviejų Dr. J. Šliupas kalbėjo. Daktaras kalbėjo labai išlengvo. (Kituomet smarkesnis kalbėtojas buvo). Dr. savo kalboje nurodinėjo į neteisingas skleidžiamas kalbas apie Centralį Komitetą Europoje. Jis atlikęs milžinišką darbą. Kaslink užmetimų del steigimo mokslainių, senatorijų, tai esąs taipgi neteisingas, nes tam tikslui valdžia pinigus davė ir jei nebutų steigta tų įstaigų, tai nebutų gauta nei tų pinigų. C. Komitetas š. n. del karės perleido suviršų 14 milijonų rublių ir jis daugelį gerų darbų atliko.

Pasakojo apie vysk. Karevičiaus darbus. Bet Daktaras sako, kad esą ir gerų kunigų. Musų žmonės ir katalikai piktinasi tokių kunigų, kurie nori monarchijos, darbais. Gerai katalikai, taip ir reikia. Visi katalikai turėtų protestuoti prieš kunigų politiką, tai jie nedrįstų Lietuvai reikalauti karaliaus.

Daktaras baigdamas kalbą, karštai ragino eiti visiems išvien ir užsidėti mėnesines mokestis, kad gelbėti savo šalį ir šelpti brolius ir seseris. Daktarui užbaigus kalbą, panelė M. Skučaitė įteikė gyvų gėlių bukėtą.

Publikos buvo pilnutė svetainė. Buvo matyti iš aplinkinių miestukų daugelis lietuvių. Aukų surinkta LN. Fondui $45.-75c.

Čia turiu pridurti, kad jaunos merginos, Emilė Stankaitė Monikaitė ir Skučaitė prigelbėjo aukas rinkti į LN. Fondą, ir joms renkant, nekurie asmenįs labai nemandagiai elgėsi pajuokdami. Tą darė socijalistai. Taip daro tamsunai ir apakinti fanatikai. Gėda tokiems yvrams.

Migdulėlis.

SANDAROS NAUJOSIOS ANGLIJOS APSKRIČIO VALDYBOS ADRESAI:

K. Jurgeliunas, pirm.
377 W. Broadway,
Organizatoriai:
J. Paniulis, 366 W. Broadway, So. Boston, Mass.
J. Sekevičius, 101 Oak st., Lawrence, Mass.
S. Geniotis, 79 Vine st., Montello, Mass.

Nusipirk Mosties.

TAI BUSI GRAŽUS! Ją išdirba Mentholatum Co. Prieš eisiant gult ištepk veidą mosčia per kelis vakarus, o padarys veidą tyru ir skaisčiu baltu. Toji mostis išima plėtmus raudonus, juodus, arba šlakus ir praša lina visokius spuogus nuo veido. Kaina dėžutės 50 c. ir $1. Pinigus galit siųst ir stampomis.

J. RIMKUS,
P. O. BOX 36,
Holbrook, Mass.

Telephone So. Boston 605
LIETUVIŠKAS
Advokatas
WILLIAM F. J. HOWARD
Lietuviška pavardė buvo
Vincas F. J. Kavaliauskas
315 W. Broadway
SO. BOSTON, MASS.

Geriausias budas dėl įtrinimo
Neturi stokuot nei viename name
D-ro Richter'io
PAIN-EXPELLER
Jau nuo 50 metų yra vienu iš numylėtų naminių budų pas letuvnikus ir visame pasaulyj.
Tikras tiktai su pažymėta marke "IKARA"
35c. ir 65c. buteliukas visose aptiekose arba stačiai nuo
F. AD. RICHTER & CO.
74-80 Washington Street, New York, N. Y.

DR. ST. ANDRZEJEWSKI
Vienatinis Lenkiškas
DANTŲ DAKTARAS.
Užtaisau pasigadinusius dantis ir dedu naujus. Laiką gvarantuoju. Ištraukiu dantis be jokio skausmo.
176 Harrison ave., Boston, Mass.

Bell Phone Dickinson 3995 M.
Dr. Ignotas Stankus
1210 S. Broad St., Philadelphia, Pa.
Lietuvis Daktaras ir Chirurgas.
Ofiso Valandas;
Nuo 9 rito iki 5 po pietu
Vakarais, Ketverge nuo 6 iki 9 P. M.
Nedeliomis iki 4 po piėtu.

Dr. Paul J. Jakmauh
(Jakimavičius)
Priėmimo valandos: nuo 2 iki 3 val. po pietų ir nuo 7 iki 8 val. vakare.
509 Broadway, Kampas G St.,
So. Boston, Mass.
Telephone South Boston 502

RUSKAS DAKTARAS
Dr. N. A. Glebow,
Specialistas Veneriškų ligu. Įgijęs mokslą Berlino, Vienos ir kituose Europos universitetuose.
884 Main St., Cambridge, Mass.
Ofiso val. nuo 1 iki 2 ir nuo 6 iki 8 po piet. Nedėlioms nuo 12 iki 1 d
Kitas ofisas
428 Centre St., Jamaica Plain, Mass.
Telephones: Jamaica 1831 W
ir Cambridge 1235 J.

"SANTARA"
Savaitinis kulturos, visuomenės ir literaturos laikraštis.
Kaina: Rusijoje metams 12 rub., pusei metų 6 rub., 3 mėn. 3 rub., 1 mėn. 1rub. Amerikoje du sykiu brangiau.
Pajieškojimai artimų ir pažystamų skelbimuose nedaugiau 4 eilučių 3 rub. Amerikos skelbimai pajieškojimai 5 rub.
Redakcijos ir Administracijos adresas: MOSKVA, PAKROVKA 10 — 4.

Tel. So. Boston 270.
DR. JOHN MacDONNELL, M. D.
Galima susikalbėti ir lietuviškai
Ofiso valandos:
Rytais iki 9 val.
Po pietų 1 iki 3
Vakarais 6 iki 9.
536 Broadway, So. Boston.

DR. A. J. KARALIUS
Lietuvys Gydytojas ir Chirurgas
[2121 N. WESTERN AVE., CHICAGO.]
Valandos: Ryte 9—12.
Po pietų: 2—8.
Tel. ARMITAGE 984

Išegzaminuojam akis ir pritaikom akinius.
H. S. Stone O.D.
Akiu Specijalistas.
399a Broadway,
Tarpe E ir F gatviu, South Boston.

Teisingiausia ir geriausia lietuviška
APTIEKA
Sutaisau receptus su didžiausia atyda, nežiurint, ar tie receptai Lietuvos ar Amerikos daktarų. Tai vienatinė lietuviška aptieka Bostone ir Massachusetts valstijoj. Gyduolių galit gaut kokios tik pasaulyj yra vartojamos. Galit reikalaut per laiškus, o aš prisiųsiu per expresą.
K. ŠIDLAUKSAS
Aptiekorius ir Savininkas
226 Broadway, kampas C Street,
SOUTH BOSTON, MASS.
Telephone South Boston 21014 ir 21013

Dr. George P. Ross
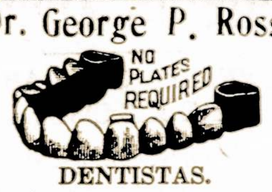

DENTISTAS.
Traukia dantis be skausmo.
Lengvais išmokėjimais.
455 Broadway, So. Boston, Mass.

Vasara Ateina.
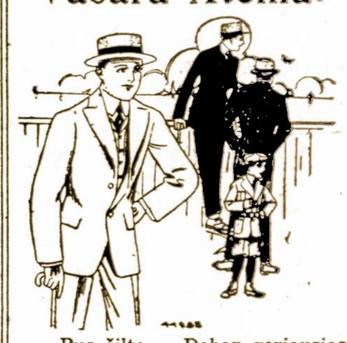
Bus šilta. Dabar geriausias laikas užsisakyti Siutus kuriuos mes pasiuvam puikiai sulig vėliausios "block" sistemos kirpimo. Šitaip pasiuti drabužiai geriausiai tinka kožnam žmogui. Žemos kainos—darbas gvarantuotas. Taipgi visokius drabužius išvalome, išprosinam ir sutaisom.
So. Boston Custom Tailors,
K. Plioplis, A. Samokaitis sav.
278 Broadway, South Boston, Mass.

PUIKIAUSIA SO BOSTONE BARZDASKUTYKLA IR KIRPYKLA
JUOZO KAZIUKONIO.
Užlaikau geriausius barberius, pridaboju švarą, skutame ir kerpame visokiomis madomis — kaip kas nori.
Turiu švarią pirmos klesos pirtį ir galima išsimaudyti.
224 W. Broadway,
So. Boston, Mass.

Kiekvienam patarčiau

perskaityti šitą apskelbimą kuris yra iš geriausių kostumeriškų kriaučių Lawrence. Darau drabužius iš gerų materijų ir pritaikau pagal žmogaus išaugimo. Darbą gvarantuoju. Darau drabužius ant užsakymo, vyrams ir moterims, prieinamoms kainoms. Taipgi mokinu kriaučius dirbti. Kurie norite išmokti tikro petrinu iškirpimo galite atsišaukti per laišką arba ypatiškai. Platesnių žinių gautie kreipkitės šiuo adresu:
Petras Valiulis,
42½ Haverhill st.,
Lawrence, Mass.

PAILSAI
GEROVĖS BEJIEŠKODAMS
Nenusiminkl Gerovė gyvena ant augšto kalno. Ten ją rasi, jeigu gerų kelių prie jos eisi.
Laikraštis "Lietuva" gerais pamokinimais ir teisingomis žiniomis nušvies ir palengvins tau tą kelią prie tavo gerovės. Tik pamėgink jį skaityti. *Kaina metams* $2.00; *pusei metų* $1.00. Vieną numerį gausite pasižiurėjimui UŽ DYKĄ, jeigu tuojaus atsišauksit
"LIETUVA"
814 W. 33rd St. Chicago, Ill.

Vietos žinios.

SVEČIAI "SANDAROS" REDAKCIJOJE.

Gerb. T. Naruševičius, V. K. Račkauskas ir Dr. J. Šliu pas apleido Bostoną liepos 29 d. Tą dieną atvyko Dr. J. Jonikaitis iš New Yorko (Dr. J. Jonikaitis apsistojo New Yorko ligonbutyje praktikai ir specijalizavimuisi) ir Dr. P. Puskunigis iš Worcester, Mass.

ALT. SANDAROS 7-tos kp. SUSIRINKIMAS.

Liepos 10 d. (seredoje), vakare 7:30 v. bus ALTS. 7-tos kp. susirinkimas. Visus narius kviečiame pributi, nes turime gana daug svarbių dalykų apsvarstyti. Taip-gi atsiveskite naujus prisirašyti. Betó, kalbėsime apie nominavimą C. Vald., reikės rengti pikninką ir jau rengtis prie vasaros darbų.

Tat, tautiečiai - demokratai, visi kaip vienas susirinkite, nes bus daug įdomaus šiame susirinkimė. Susirinkimas bus Lietuvių salėje.

S. Norkunas.

KONCERTAS LIETUVIŲ KONSERVATORIJOS MOKINIŲ.

Seredoje, liepos 3 d. bus Lietuvių Konservatorijos mokinių koncertas, vadovaujant gerb. M. Petrauskui, Konservatorijos direktoriui.

Koncertas bus Lietuvių salėje, 7:30 v. vakare.

Tai bus semestrinis koncertas ir pasižymės programo įdomumu ir naujais dalykais — bus dainuojamos ir sugrotos dar nedainuotos gerb. M. Petrausko kompozicijos taipgi svetimų autorių įvairios arijos iš operų.

Taigi, neužmirškite visi pributi.

Su SEKANČIU PANEDĖLIU, Liep. 8 d. prasidės Lietuvių M. Konservatorijoje specialiai kursai orchestrų ir chorų vadovams, kurie baigsis 28 d. liepos.

Ar daug suvažiuos mokinių į tą kursą — pamatysime vėliau, vienok prakilnių sielų muzikos mylėtojams nereikėtų apleisti šį proga, nes panašųs kursai galbut daugiau neįvyks.

Ponas **Juozas Žiuronas** iš Pittsburgh, Pa., keletos chorų vedėjas atvažiavo į S. Bostoną Liet. Muz. Konservatorijos specijalius kursus lankyti, taipgi pranešama, kad atvažiuoja ir p. **A. Sodeika** iš Pa. valst. Rciškia, mokiniai pradeda atvykti iš visos plačiosios Amerikos.

LIEPOS 4 d.

Maršavimo programas.

Draugijų nariai maršuos uniformose ant kiek tik jos galės. Dr-jų nariai turi susirinkti į Lietuvių Svetainę jau 4 v. po pietų ir stot į eiles po keturis, nes visos tautos taip-pat maršuos po keturis. Dr-jos maršuos viena paskui antrą, taip kaip čia žemiaus ir parodyta, nes miesto valdžia taip jau turi pleną. Tai dr-jų prašome ne supykt, bet sutikt ant to, ką komitetas sustatė, nes mes jau atmainyt negalim.

1. Vadas-lyderis Jonas Adomavičius.
2. Lietuvos ir Amerikos veliavos.
3. Benas ir komitetas susidedantis iš trijų asmenų.
4. Iš Mažų mergaičių veliava amerikoniška.
5. Moterų dr-ja po globa Motinos švenč.
6. Apšvietos Dr-ja moterų.
7. Moterų Sąjungos 13 k.
9. Susiv. Šv. Kazimiero
10. Saldž. Širdies V. J.
11. Šv. Petro ir Povilo.
12. Benas.
13. Moksleivių ir jaunuomenės Kliubas.
14. L. Vyčių 17 kp.
15. Šv. Jono Ev. Blaivininkų.
16. Šv. Kaz. Rym. Kat.
17. L. D. K. Keistučio.
18. Benas iš Brightono.
19. Šv. Jurg. (Brighton).
20 Šv. Vincento (Brighton).

Jei dar atsiras, tai da bus galima prisidėti tiek kiek tik bus. Kuo daugiaus, tuo geriaus galima rengtis ir eit maršuot pranešant komitetui. Galima adresuot Rengimo Komiteto pirmininkui **Povilui Petrauskui, 230 W. 5-th St., So. Boston, Mass.**

Pasarga. Vyrams turėt baltas skrybeles, o moterim balti siutai taip kad tiktų, kaip union. ("Darb.").

Leonas Stasiulis, buvusis gabijietis ir geras tautietis rašo iš Francijos laišką Sandaros redakcijai ir duoda labas dienas visiems savo draugams ir draugėms. Rašo, kad einasi neblogiausia, tik prašo lietuviškų laikraščių, kurių, sako, labai išsiilgęs. Jo adresas:

Pvt. Leo J. Stasiulis,
Battery "F." 304
Field Artilery,
American Ex. F.
France.

J. G. GEGUŽIS IŠTEISINTAS.

Jau minėjome kaip p. Gegužis buvo suimtas ir išimtas po kaucija delei kilusio Lietuvių Svetainėje triukšmo. Byla jau atsibuvo birželio 27 d. ir Gegužis rastas nekaltu. Išeina, kad kalti visi triukšmadariai ir kalti agitatoriai prie sukėlimo triukšmo nežiurint ar ta agitacija buvo bažnyčioje paleista ar už jos sienų — vistiek. Ir tuos triukšmadarius ir agitatorius reikėtų, kad ne teismu, tai bent moraliai nubausti.

NAUJA PARAPIJA SO. BOSTONE.

Pereitą savaitę vysk. S. B. Mickevičius turėjo prakalbas ir užmezgė naują parapiją, kuri prigulės prie L. Tautos Katalikų Bažnyčios. Girdėjome, kad jau paėmė didelę bažnyčią prie 428 W. Broadway ir sutvėrė Šv. Jono parapiją. Nuo liepos 7 d. prasidės pamaldos.

DR. ŠLIUPO PRAKALBA.

Birž 25 d., 1918 m., Lietuvių salėje, 8 v. v. buvo AL. T. Sandaros parengtos prakalbos. Kalbėjo tik iš Europos sugrįžęs gerb. Dr. J. Šliupas, inžinierius Naruševičius ir V. K. Račkauskas, "Tėvynės" Redaktorius. Vakaro vedėju buvo J. Strimaitis. Nors buvo įžanga, bet susirinko daug žmonių, kad net kiti turėjo grįžti nuo durų namon. Žmonės susirinko visokių pažiurų, kad paklausyti taip visiems interesingų kalbėtojų kalbų. Taip-gi buvo visų trijų srovių redaktoriai suėję, vadai ir inteligentai.

Užsilaikymas laike prakalbų buvo kuopavyzdingiausias. Ir nežiurint, kad reikėjo užsimokėti įžanga, tai dar geros valios Lietuvos sunai ir dukterįs sumetė $45.00 Lietuvos Neprigulmybės Fondui. Aukautojų vardai, kurie davė nemažiau vieno dolerio, telpa žemiau. Iš aukavusių vardų matosi ir gerai žinomi mum socijalistų ir krikš-demokratų partijų veikėjai. Tai geras dalykas ir jų pinigai lig vienam centui, eis Lietuvos Neprigulmybės išgavimui ir Naujos Lietuvos demokratinės laisvės tvėrimui:

Aukotojų vardai:

Antanas Lekavičius $5.00
Jurgis Šilinis $2.00

Po $1.00 davė: Z. Stablickas, J. Venis, Dam. Olšeika, Jok. Kudrevičius, Petras Garka, B. G. Pečiulis, M. Biekša, A. Alukas, J. Strimaitis, J. Balys, F. Gasparas, J. Noreika, N. Gendruolis, F. J. Bagočius, S. J. Norkunas, A. Pavidis, K. Sirbikas, A. Žvingilas, K. Piliauskas, J. Tapelinskas, Mik. Venis, p-nia J. Zang, J. Gotautas, P. Feravičia, J. ar A. Kiburis, (neaiškiai parašyta), A. Hermanavičia.

Viso $33.00.

Smulkių $12.00. **Viso: $45.00**

Jei kurių aukavusiųjų vardai neįdėti, arba netaip parašyti, kaip turėtų buti, malonėkite atsišaukti į "Sandaros" Redakciją, mielai pataisysime, nes rinkėjams greitai rašant daug vardų labai neaiškiai užrašyta. Visiems aukavusiems ir už skaitlingą atsilankymą, taip gi už gražų užsilaikymą laike prakalbų tariame širdingą ačiu.

S. N.

P. S. Čia norėčiau dar rinkėjam ir rinkėjoms ypatingai padėkos žodį tarti už jų pasidarbavimą. Rinkėjomis ir rinkėjais buvo: K. Norkus ir p-lė Baravičiutė, p. Songaila ir Galinienė, p. Pečiulis ir Žilinskienė, p. Matulis ir Mockevičius p. Šilinis ir Kazmauskienė, p. Velička ir Mockienė, pp. Jokubavič'us, Biekša, Pratapas ir S. Norkunas.

Teiksitės visi, gerbiamieji rinkėjai, priimti jums tariamą širdingą padėkos žodį- Mes tikimės, kad jųs ateityje taipgi prisiėjus reikalui patarnausite, nes visi turime dirbti Lietuvos labui.

S. N.

Piknikas!

Ar jųs žųinot ar girdėjot
Kas gi tokio atsitiks?
Štai **4-tą Liepos dieną**
Ir vėl PIKNIKAS įvyks!

Šis piknikas bus CALEDONIA GROVE prie Charles River **Spring. st., West Roxbury.** Prasidės 10 val. iš ryto ir trauksis iki vėlai nakties.

Šį pikniką rengia LSS. 60 kp. ir todėl ji užtikrina, kad bus galima praleisti jame linksmiausiai 4-tą diena liepos.

Važiuojant iš Bostono, reikia imti elevaitę **South** iki **Forest Hills** o iš ten paimt karą Charles River Bridge, jis nuvežš iki daržui. Iš Bostono tik 5 centai iki piknikui. Kviečia visus

LSS. 60 k. Komitetas.

Juozo Kowaliausko Bankas
Bendras Lietuviu BANKAS.

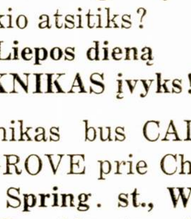

Bankierius Juozas Kowaliauskas sako: —

Nelaikyk Liberty Bonds pas save, nes jie gali pražuti arba sudegti. Jie yra grynas pinigas. **Nešk į Lietuvių Banką ir padėk juos į seifą, nes Lietuvių Bankas visokius dokumentus laiko uždyką.**

Jeigu nori už juos gauti pinigus, Liet. Bankas šiandien moka: Už pirmos paskolos bonds'ą $98.50. Už antros $92.54. Už trečios $95.40 c.

Lietuvių Banko prezidentas:

BANKIERIUS JUOZAS KOWALIAUSKAS
32—34 CROSS STREET, BOSTON, MASS.

JEIGU JŲS NETIKIT, TAI NESKAITYKIT,
Geriau ateikite ir persitikrinkite

Kad pas mus galite gauti gražiausių ir nebrangiai visokių tavorų, kaip tai šiaudinių skrybelių, marškinių ir taip visokių mažesnių tavorų.

Mes parduodame pigiaus visokius stubos rakandus (forničius), grapaphonus ir lietuviškus rekordus, taipgi siuvamas mašinas.

Čeverykų nupiginimas:
Vertės $5.00 už $2.95 || Vertės $3.50 už $1.95
Vertės $2.50 už $1.34.

Taigi viskas pigiau negu rudens laiku grybai.

C. P. YURGELUN
377 BROADWAY, SO. BOSTON, MASS.

PIRKITE ŠERUS
'VILTIS PUBLISHING COMPANY'
Shenandoah, Pa.

Laikraštis "Darbininkų Viltis", įsteigtas 1903 metuose, iš privačių rankų pereina į nuosavybę **"VILTIS PUBLISHING CO.",** kuri yra padavus aplikaciją čarteriui. Minėtoji bendrovė leis laikraštį nepriguimingoje, pažangioje dvasioje. Įsnikorporuoja ant $10,000.00. Inkorporavimo viršininkai yra: Prezidentas — P. W. Birštonas, buvęs skvajeris ir Susiv. L. A. Pirmininkas; Kasierius — Julius Lušcinskas, iždininkas bankos "Miner Banking Trust Company"; Sekretorius — V. J. Šliakys, "Darbininkų Vilties" įsteigėjas ir redaktorius.

Norėdami turėti draugų ir talkininkų po visą Ameriką, šiuomi skeibiame plačiai visuomenei subskripciją minėtosios bendrovės šėrų. Šėrai yra po $25. Kas norėtų pirkti šėrą arba kelis šėrus, tegul pinigus siunčia draugijos iždininkui: **Mr. JULIUS LUSCINSKY,** Treas., MINERS BANKING TRUST CO., SHENANDOAH, PA. ir drauge tegu duoda žinią Sekretoriui: **Mr. V. J. SZLIAKYS,** A 40 S. BOWERS ST., SHENANDOAH, PA. Kas pirma norėtų platesnių žinių laišku, tegu kreipiasi šiuo adresu:

VILTIS PUBLISHING CO.,
38—40 S. Bowers st., Shenandoah, Pa.

W. S. S.

WAR SAVINGS STAMPS
Issued by the
UNITED STATES GOVERNMENT

Suv. Valst. valdžia išleido stampas, kurios karės galą pagreitins.

Visi pirkite tas stampas, nes patys turėsite sau pelno ir valdžiai daug pagelbėsite.

Stampas kas mėnesis pakįla vienu centu brangiau.

Jeigu dabar nusipirksite stampų už $4.12 c. tai 1923 m. gausite $5.00.

Jeigu dabar nusipirksite stampų už $82.40, tai 1923 m. gausite $100.00.

Pirkite visi stampas tuojau.

Parduoda visuose bankuose ir pačtose (post office). Nueikite į pačtą ar banką ir klauskite pirkti.

War Savings Stamps

Mokykis Francuzų Kalbos

Užsirašyk "Amerikos Lietuvį", kuriame rasi geriausių Raštų, Zinių, Juokų ir Eilių

Taipgi dabar ką tik prasideda Francuzų Kalbos Lekcijos, labai naudinga nors kiek Lietuviams su ta kalba susipažinti. Ypatingai jauniems, kuriems gal atseis Francijoj buti, visiems kareiviams naudinga užsirašyti "Amerikos Lietuvį" $2.00 metams. -:- -:- -:-

"AMERIKOS LIETUVIS"
15 Millbury Street, Worcester, Mass.

Užsirašyk sau ar savo pažįstamiems didžiausią savaitraštį
"VIENYBĘ LIETUVNINKŲ"
insteigta 1886 m.
„Vienybę Liet." privalo skaityti kiekvienas lietuvis ir lietuvaitė.
„Vienybė Liet." talpina moksliškus ir pamokinančius straipsnius.
PRENUMERATA METAMS:
Suvienytose Valstijose...$2.00; pusei metų $1.00.
Kanadoje.....2.50; pusei metų $1.25.
Kitose viešpatystėse.....3.00; pusei metų $1.50.
Pažiurėjimui siunčiame vieną numerį dovanai ir knygų katalogą.
DIDŽIAUSIA KRAUTUVĖ VISOKIŲ KNYGŲ.
"VIENYBĖ LIETUVNINKŲ"
120--124 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y.